

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SCLOVENECE

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563;
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Pogodba med dvema nasprotnima taboroma — Kapital išče pomoči in rešitve pri komunizmu

Mir med Ameriko in sovjetsko Rusijo

Roosevelt prvi državnik, ki si je izvojeval načelo verske svobode

Pogodba odpira velike možnosti razvoju krščanskih misijonov v sov. Rusiji

»Srečen sem, ko vas smem obvestiti, da je vlada Zedinjenih držav sklenila obnoviti redne diplomatske odnose z republikami socialističnih sovjetov Rusije in poslati tja svojega veleposlanika. Trdno upam, da bodo vezi, nastale med obema narodoma, ostale za vedno prijateljske in da bosta obe državi sodelovali za obrambo svetovnega miru.« S tem lapidarnim pismom je Roosevelt obvestil sovjetskega komisarja Litvinova, Rusijo in ves svet, da so 16 dneva pogajanja uspešno končana in da so po 16 letnem presledku vzpostavljene prijateljske vezi med dvema narodoma, ki štejeta skupno skoraj 500 milijonov ljudi.

Dogodka ni treba poveljevat, ker govori sam za sebe in se uvršča med najpomembnejša mednarodna politična dejstva poveljne dobe. Tudi podcenjevanje ga na noben način ne kaže, niti njegove dejanske važnosti zmanjševati. Vzemimo ga takšnega kakor je: zasul je prepad, ki je 16 let zijal med dvema za Anglijo največjima svetovnim državama in s tem odprl nepregledne možnosti za medsebojno izmenjavo čisto duhovnih, gospodarskih, političnih in socialnih vrednot, izmenjava, ki jo bo treba posebno pazljivo študirati, ker predstavlja ameriško-ruska pogodba prav za prav sporazum med dvema nasprotujočima si ideologijama, med dvema nasprotujočima si svetovnim nazoroma.

Nas pri ameriško-ruskem zblizanju zanima bolj dve drugi vprašanji: 1. ameriška inicijativa in 2. ameriški pogoji.

Inicijativo za pogajanja je dala Amerika. O tem ni nikakega dvoma. Rusija je že 16 let stegovala roke proti Ameriki, a vsako prizadevanje je bilo zaman. Zakaj je Roosevelt začel pogajanja? O tem smo na tem mestu že pisali, toda sedaj, ko je sporazum že gotova stvar, je prav, če ponovimo in poudarimo, da izključno zunanje-politični cilji, to je strah pred japonskim imperijalizmom v Tihem morju, niso bili edini odločilni. V »možganskem društvu«, ki obdaja Roosevelta, se nahaja neki William Mac Bullit, priznan znanstvenik kapitalističnega reda, kot se je v Ameriki, kjer je duhovno življenje domala zadušeno in neomejen materijalizmu, udomačil. Mac Bullit se že 10 let poteguje za priznanje Rusije, ki jo je sam prepoznal. Rusija je zanj ogromna razvalina, ki jo je treba ocediti. Rusija je v njegovih očeh velikanska delavnica, v kateri naj bi komunizem oblikoval duhovno stran življenjskih potreb ruskega mučnika, ameriški denar pa bi dobavljal sovjetskemu kolektivom električno luč, prometna sredstva, udobno pohištvo in stroje za prekrasno rodovitno zemljo sovjetskih kolhozov ali skupnih kmetij. Hoover ga ni hotel poslušati, ker je takrat vladala »prosperity« (blagostanje), toda prišla je kriza denarstva, kriza v industriji, kriza v trgovini in Bullitova naziranja so našla vedno več razumevanja. In Mac Bullit je slednjič pri Rooseveltu prodiral. Rusija je za Ameriko odprta, on sam pa pojde kot prvi ameriški veleposlanik v Moskvo, da si ogleda teren in izdela načrt za ofenzivo ameriškega kapitala.

Ameriška inicijativa je torej na dnu izvirala iz vlačugarskega razpoloženja brezdušnega kapitala, ki mu ni za nobeno duhovno vrednoto, ki se proda za vsako ceno in vsakomur, samo da si zajame svojih 10 ali 20 in če mogoče še več odstotkov obrestovanja. Ameriška inicijativa je najnovejši in tudi največji dokaz za to, da se bo kapital in njegov družabni red boril z vsemi sredstvi, da si podaljša obstoj. Da je Sovjetska Rusija ponudeno roko zgrabila, kdo bi se čudil! Saj ni neumna. Ona ne more ničesar izgubiti in samo lahko nekaj zase pridobi. Če drugo ne, bo pa porabila denar svojega nasprotnika, da ga slednjič uniči, svoje lastno življenje pa podaljša. Rusija se bo z ameriškim kapitalom borila na svojih tleh.

Toda Roosevelt, ki je osebno velik idealist in navdušen pripadnik ameriške episkopalne cerkve, se pa vendar ni hotel prodati za zavezaničnimi očmi svojemu brihtnemu Mac Bullitu, niti svojemu sovjetskemu partnerju. Zato pa najdemo med pismi, ki sta si jih Roosevelt in Litvinov drug drugemu pisala in ki predstavljajo podlago za doseženi sporazum, dve pismi izredne važnosti, ki pričata, da je predsednik zares hotel dobiti tudi nekatera duhovna jamstva. Med pogoji, ki jih je stavil, sta dva, ki naravnost padeta v oči: 1. verska svoboda za svoje državljane, 2. razpust oddelka za Ameriko pri III. internacionali v Moskvi.

Glede verske svobode je Roosevelt zahteval in tudi dobil od Litvinova zagotovilo, da bodo ameriški državljani v sovjetski Rusiji lahko v popolni svobodi živeli po svoji veri, da bodo lahko gradili neovirano svoje lastne cerkve in da si bodo cerkve in verske občine smele neovirano ustanavljati svoja lastna preničenja in nepremična premoženja. Prvič v zgodovini pogajanj med tako imenovanimi kapitalističnimi državami in med sovjetsko Rusijo je to zgodilo, da je poglavar države zahteval tudi jamstva za versko svobodo. Niti Anglija, ki je sicer tako natančna glede pravic svojih državljanov v tujini in ki je v verskem pogledu tako širokogrudna in dobrohotna, niti

Francija, ki se v propagandi v inozemstvu rada poslužuje verskih organizacij, niti Italija, ki je tolikokrat zagotavljala, kako ji leži pri srcu verostvo svojih državljanov, niti Nemčija s svojimi verskimi organizacijami in s celo vrsto katoliških kanclejev, niti Poljska, ki se imenuje izrazito katoliška država in je sovjetski Rusiji najbližja, ker je njena sosedja, niti katerakoli druga država, ki je v teku prešlih 16 let obnovila normalne vezi s sovjetsko Rusijo, ni mislila, da bi bilo dobro in prav, če bi se z njami ne samo denarno koristolovstvo in neovirano trženje po Sovjetiji, ampak tudi najbitnejše pravice vsakega državljanca, da živi svobodno po svoji lastni veri. Roosevelt je dal vsem državljanom, ki so pred njim hodili v Moskvo, jedrnat lekcijo, ki jim naj bo v več-

Roosevelt, predsednik Zedinjenih držav

no sramoto. Roosevelt je bil po 16 letih prvi poglavar države, ki se ni sramoval, kljub temu, da sta v Ameriki država in vere ločeni, posnemati svetega očeta, ki je že pred 12 leti v Genovi predložil Čičerinu svoje pogoje za obnovu diplomatskih odnosov, pogoje, med katerimi najdemo na prvem mestu zahtevo, da se naj z njami verska svoboda ne samo katoliških, ne samo krščanskih, ampak vseh in vsake vere.

Ameriški zglede nam dokazuje nadalje tudi to, da bi bila sovjetska vlada pripravljena tudi drugod in pri drugih državah dati enaka jamstva, samo če bi jih bil kdo zahteval s takšno doslednostjo, kot jo je pokazal Roosevelt. Pa nikdo ni zahteval v tem lovu za denarnimi koristmi. Zakaj bi sovjeti sami od sebe ponujali dobroto, ko jih nikdo od njih ne zahteva! Če

bi bile vse države, Anglija, Francija, Italija, Nemčija vsaj vsaka za svoje ljudi zahtevale versko svobodo, bi v Moskvi in v Dnjeprprostru in v Magnetogorsku stale danes katoliške in druge krščanske cerkve. Pa niso! Naj jih je sram ameriškega zglede.

Zaščita verske svobode, ki jo je za svoje državljane dobil Roosevelt, pa bo imela še druge posledice in te bodo bržkone bolj važne kot pa vse kramarske kupčije, ki jih hoče delati kapital. Ameriški metodisti in episkopali bodo svobodno gradili cerkve po Rusiji in ker so dinamični v svojem apostolstvu, bodo na te cerkve nanizali krščanske misijonske postaje. Upajmo, da bodo tudi ameriški katoliki, ki dobivajo sedaj v Rusiji polne verske svobode, izkoristili ta položaj in omogočili, da se okrog njihovih cerkva in postaj razvije novo versko življenje. Božja pota so dostikrat nedojmljiva. Tako je božja previdnost tudi hotela, da se ob molku Evrope najprvo zgane mlada Amerika in sledeč navodilom svetega očeta odpira možnosti za razvoj krščanskih misijonov v Rusiji, ki tone v poganstvo.

Drugi pogoj, da se Rusija odreče vsake propagande v Ameriki in da na sovjetskem ozemlju zatre takoj vsako organizacijo, ki bi hotela rušiti sedanji red v Zedinjenih državah, meri na III. internacionalo. Tudi v tem pogledu je bil Roosevelt bistrejši, kot vsi njegovi predniki v pogajanjih z Rusi. On se ni zadovoljil z obljubo, da sovjetski uradniki ne bodo smeli delati propagande v Ameriki, on je zahteval, da se zatre ognjišče vsega mednarodnega rovarjenja, to je III. internacionala v Moskvi. Roosevelt se seveda ni brgal za usodo drugih držav, za njega je dosti, če zavaruje Ameriko pred agenti III. internacionala. In Litvinov, ki se je svoje dni izmikaval Angležem, čes, da sovjetske vlade ne briga delovanje »neke III. internacionala, ki je baje v Moskvi«, je Rooseveltu obljubil, da bo ameriški oddelek razpuščen in da bo vlada zatrla vse organizacije, naperjene proti Ameriki. Mac Bullit bo že strogo pazil, da se bo obljuba izvršila dobesedno. Če bi vse evropske velesile in male države, ki so že pred davnimi leti šle tržiti v Rusijo in pošiljale tja svoje diplomatske agente, storile isto, bi bil vpliv III. internacionala v Evropi danes manjši kakor je in bi bila že davno odpadla mora razrusitnih podzemskih pokretov, ki duši razvoj evropskih narodov.

V luči teh vidikov, ki smo jih iz rusko-ameriškega sporazuma našli, namreč neomejene vlačugarske objestnosti kapitala, polne verske svobode za ameriške državljane in prenehanje komunistične propagande iz sovjetskih ognjišč, vprašanje ureditve medsebojnih dolgov med Ameriko in Rusijo ne igra nobene vloge več. Prej ali slej, toda rajši prej kot pa slej, bomo slišali, da sta obe državi napravili

Litvinov, ruski zunanji minister

velik križ čez medsebojne denarne terjatve in tako zaključili račun, ki se drugače zaključiti tudi ne more.

Svet, kulturni svet ga imenujemo, pa bo imel sedaj veličastno priliko zasledovati, kako bosta sodelovala dva nasprotna si svetovna nazora in kako bodo duhovne sile izkoristile ta dvoboj, da pridejo rešiti Rusijo in njeno ljudstvo — če je za to nastopil že zgodovinski trenotek.

Trovanovskij - prvi sovjetski poslanik v Ameriki

Washington, 20. novembra. AA. Prvi sovjetski poslanik v Washingtonu Trovanovskij je star 51 let. Študiral je na univerzi v Kijevu ter se je kmalu pridružil revolucionarnemu gibanju. Izgnali so ga v Sibirijo, pa se mu je posrečilo pobegniti ter se je zatekel v Francijo. Tam je ostal do boljševiške revolucije. V Sovjetski Rusiji je zavzemal ugledna mesta ter je bil od leta 1927 do 1933 sovjetski poslanik v Tokiju.

Trgovinska pogajanja

Washington, 20. nov. b. Danes se prično trgovinska pogajanja med sovjetsko Rusijo in Ameriko na temelju priznanja sovjetske unije od strani Združenih držav. Gre predvsem za finančna pogajanja. Ameriška vlada je sklenila, da izžene iz Amerike 600 v emigrantov-belogardistov.

Španske volitve

Zmaga španskega rodoljubja

Španski katoličani so pomedli s kulturnobojnimi strankami - Kaj napravi čvrsta organizacija

Madrid, 20. nov. b. Po uradnih poročilih, ki jih je dala sama vlada, so se včerajšnje volitve končale z zmago desničarskih, v prvi vrsti izrečno katoliških strank. Le-te so odnesle, kakor poročajo, okoli 200 mandatov. Najtežje izgube so imele marksistične stranke ter republikanska akcija pod vodstvom Azane, ki je bil skoraj ves čas na čelu levičarskih vlad. Občutno pa je porazena skupina katalonskih iramasonov pod vodstvom polkovnika Macie, ker so zmagali v Kataloniji katalonski katoličani pod vodstvom Cambe. V 30 okrajih so določene naknadne volitve, ki se bodo vršile v začetku meseca decembra. V Madridu so zmagali desničarji s 13—15 mandati, medtem ko so socialisti dobili le 4 mandate. V Santa Cruz je zmagal voditelj fašistov Bareto. V Parmi je zmagal z veliko večino bančnik Marsch, ki je moral pred kratkim pobegniti iz Španije. V starem okraju Salamanci je bil soglasno izvoljen vodja monarhistov grof Romanones. Desničarji so dosegli večino v Coroni ter Oviedu, medtem ko so socialisti zmagali v Bilbau.

Vlado je strah

Ob dveh ponoči se je vlada sestala k seji, da prepreči eventualen prevrat, ker se je med častniki in vojakmi opazilo veliko nezadovoljstvo. Policija in republikanska garda sta zasedli vse vojne zgradbe. V vsej Španiji je proglašeno obsedno stanje.

Teror socialistov

Komunisti in socialisti so napadali razne avtobuse, v katerih so se vozile ženske na volitve. Posebno so bili napadali ogorčeni proti redovnicam in so v Maurezi in Torezi prevrnili dva avtobusa, v katerih so bile sestre. Na 50 voliščih so demon-

stranti razbili volivnice. V Sevigli so komunisti postali v par urah popoln gospodar položaja. Šele po krvavih borbah se je posrečilo policiji premagati komuniste. V Galatri so komunisti ustrelili z revolverjem na ulici nekega duhovnika.

Prve številke

Madrid, 20. nov. b. Davi ob 10 se poročajo, da so dosedaj desničarske stranke dobile 180 mandatov, zmerna meščanska levica Lerrouxa 100 mandatov, socialisti pa, ki so jih imeli dosedaj 114, samo 40 mandatov, Radikalni socialisti (komunisti) so dobili 25 mandatov (prej 56), Macia 29 mandatov (prej 3), katalonski katoličani 21. Končni rezultati bodo znani šele čez nekaj dni. Več ministrov, med njimi tudi zunanji minister Albornos, sploh ni bilo izvoljenih.

Veselje katoličanov

Madrid, 20. nov. AA. V španski prestolnici je zavladala silna razburjenost. Pred poslopjem katoliškega lista »Accion Popular«, ki pripada katoliški stranki, se vrše neprestane manifestacije zmagoslavja. Po mestu krožijo govornice, da bodo socialisti priredili protidemonstracije.

Razorožitvena pogajanja

Pariz, 20. nov. b. Po informacijah tukajšnjih listov in političnih krogov ni večeraj v Ženevi bil sprejet nikakršen sklep o usodi razorožitvene kon-

Dunajska vremenska napoved. Zaenkrat še ne bo nobene bistvene spremembe vremenskega značaja. Toda v splošnem bo najbrže oblačnost narasla.

ference. Francoski zunanji minister Paul-Boncour ter ameriški poslanik v Bernu Wilson sta se zavzemala za nadaljevanje razorožitvene konferen- ce v ženevskem okviru, medtem ko je italijanski delegat izjavil, da nima smisla pogajati se brez Nemčije. Angleški zunanji minister sir John Simon je bil za to, da se gre Nemčiji vsaj do gotovih meja na roko. Končno so državniči vendarle prišli do prepričanja, da lahko pride do katastrofe. Da se temu izognejo, so konferenco odgodili zo- pet za dva meseca.

Madrid, 20. nov. k. Kolikor je do sedaj mogoče pregledati, so desničarske stranke absolutno zmagale v 27 izmed 50 provinc.

*

Sarraut bo padel?

Pariz, 20. nov. b. Danes popoldne bi se moralo odločiti o usodi Sarrautove vlade, ki je po prepričanju desničarskih krogov brezupna. V okolici Sarrauta pa še vedno vlada precejšen optimizem. Ob 4 popoldne se je sklicala seja, na kateri bo vlada zavzela svoje stališče glede znanih predlogov finančnega odbora. Sarraut je snoči dolgo konferiral z ministrom za državni proračun Gardeyem in bo vlada upoštevala nekatere predloge finančnega odbora. Težkoče so v vprašanju varčevanja in uprave. Vladni predlog glede varčevanja se glasi na 475 milijonov frankov, medtem ko odbor pristane samo na 75 milijonov frankov. V vladnih krogih vlada tudi v tem vprašanju precejšen optimizem. Desničarski tisk poudarja, da za vlado ni nobenega izhoda več in ji želi, da kmalu umre.

Poljsko-nemško zблиžanje

Samostojna politika ministra Becka

Beck, poljski zunanji minister

Varšava, 20. nov. Proti izjavi o nenapadanju, ki jo je podala Poljska po svojem predstavniku v Berlinu, in proti politiki širokogrudnega sporazumevanja z Nemčijo, so se oglašili protesti pri vseh ekstremističnih strankah. Socialisti so proti sporazumu s Hitlerjevo Nemčijo, ker niso samo v opoziciji proti vladni Pilsudskega, temveč v prvi vrsti proti Hitlerju, ki je uničil marksistične stranke. Skrajna desnica zopet nasprotuje zunanje-političnemu kursu ministra Becka, češ, da bi ta politika utegnila spraviti Poljsko v prusko vazalstvo. Tako na pr. piše radikalna »Gazeta Warszawsk«, da so takšne pogodbe brez vsake realne vrednosti in za Poljsko bi bilo pogubno, ako bi nanje gradila svojo bodočnost. Poljska se lahko zavaruje samo z okrepitevijo svoje armade, z osnovenjem narodne enotne fronte in s spopolnitvijo zveznega sistema, kakršnega zahteva današnja mednarodna konstelacija.

Prijatelj zunanje ministra Becka in poznavalec njegovih zunanje-političnih teženj ni izjava o nenapadanju — gre torej samo za izjavo, ne za sklenitev formalne pogodbe o nenapadanju — prav nič presenetljiva. Gospod Beck teži za tem, da bi se poljska zunanja politika čim bolj osamosvojila, ne da bi pri tem zveza s Francijo posebno trpela. Poljska se zaveda, da ji je v primeru nemškega napada francoska vojaška pomoč nujno potrebna. Minister Beck je v izvajanju svoje zunanje politike precej prožnejši kakor njegov prednik Zaleski, toda s tem še ni rečeno, da se boče oddaljiti od Francije.

Nikakega dvoma ni, da se z Beckovo linijo popolnoma strinja maršal Pilsudski, ki je prav za prav sam odgovoren zanj. Brez njegovega pristanka ne napravi minister Beck nikakega važnega koraka. Gotovo je tudi, da poljska vlada informira vselej francoskega predstavnika o svojih važnejših namerah.

Dr. Dollfuss v Gradcu

Gradec, 20. novembra. Včeraj je prispela v Gradec soproga zveznega kanclerja dr. Dollfussa, da bi ob enajstih, kot kumica prisostvovala posvetitvi zastave »Freiheitsbunda«, organizacije delovnega stanu, ki je krščansko usmerjena. Po svečanosti je defiliralo pred opero 2500 mož, graške garnizije ter 600 mož dunajske garnizije, toda v odsotnosti zveznega kanclerja. Ta je prispel šele ob 15.20, tik pred začetkom predstave »Figarove svatbe«, ki jo je njemu na čast priredila »Vaterländische Front«. Zvečer ob 20.20 je imel zvezni kancler govor pred 2500 poslušalci. Naglašal je, kako dela država za socialno obnovo, v smislu, da bi podpirala investicije, ako se pri tem številno delavcev ne bi zmanjšalo, ter človeška moč nadomestila s stroji. Dalje skrbil za relativno stabilnost tečaja šilinga. Govor so poslušalci pozdravljali z burnim ploskanjem. Navdušena množica je tako pritiskala proti kanclerju, da je morala Dollfussova policija obkoliti. Kdor je hotel poslušati dr. Dollfusa, je moral skozi dve policijski kontroli. Oder, na katerem je govornik stal, je bil obdan z verigo tajnih policistov.

Dollfussu očividno strežejo po življenju njegovi najhujši nasprotniki. To je pokazal že prvi atentat, zaradi katerega je bil atentator obsojen samo na 5 let ječe.

V Avstriji defilirajo

Gradec, 19. novembra. Včeraj ob pol 9 je Starhenberg pregledal na »Trabrennplatzu« 2800 »Heimatschützerjev«, oboroženih s puškami Steyer M. 95. V kratkem nagovoru je naglašal, da ta organizacija tesno sodeluje z »Östmärksche Sturm-scharen«. Po govoru se je vodja podal na čelu čet pred opero hišo Gradca, kjer so formacije pred njim defilirale. Nato je zapustil Gradec v lastnem avtomobilu.

Poskus s korporacijami v Švici

Državni svet kantona Freiburg je izdelal načrt zakona za korporacijsko organizacijo prebivalstva. Poslanica nosi datum 23. oktobra in je naslovljena na veliki svet kantona. V smislu načrta državnega sveta je formiranje stanovskih (poklicnih, profesionalnih) skupin prostovoljno (neobvezno); država da samo pobudo in pomoč. Stanovske skupine prve stopnje tvorijo organizme višje stopnje, ki so obširnejše — korporacije, v katerih so zastopani delavci in delodajalci po enakem številu delegatov.

Državni svet je organ, ki sodeluje s korporacijskimi ustanovami. Te so popolnoma svobodne (avtonomne) glede vseh sklepov, ki se nanašajo na koristi skupin, pod pogojem seveda, da ne prekršajo območja svojih pravic.

Pravila korporacij bodo morala vsebovati norme glede obveznega razsodišča za obravnavanje stanovskih sporov, bodisi v odnosih delodajalcev do delavcev, bodisi glede razlage delovnih pogojev in pravil samih. Zajamčena je svoboda združevanja, nadalje svoboda izvajanja poklica v območju posameznih skupin; torej tudi svoboda prehoda iz ene skupine v drugo. Država izvaja nadzorstvo javno, to je na javni obravnavi, in se omejuje na to; nadzorstvo se izvaja v mejah posebnega korporacijskega zakona.

Korporacijam je prepuščen, da določajo delovne pogoje, izdelujejo normativne ali kolektivne delovne pogodbe, določujejo plače, urejujejo poklicni (stanovski) pouk, organizirajo ustanove za socialno skrbstvo, za zavarovanje, za higieno in za zaščito.

Sklepi korporacij zadobijo pravno moč ukrepov javnega prava in so obvezni za vse fizične in moralne osebe, ki se gospodarsko udeležujejo v kantonu ali zaposleni pri delu zadevne kategorije; imajo tudi eksekutivno moč v sodnijskih obravnavah.

Državni svet ima v določenih primerih pravico, da uniformira nasprotujoče se sklepe raznih korporacij; ta pravica nekoliko omejuje svobodo združevanja in široko avtonomijo stanovskih skupin in korporacij.

Katoličani so z zadovoljstvom pozdravili ta načrt (»Vaterlande«, 4. nov. 1933 v Luzernu); želijo pa, da se v zakon vnese obvezna določba za vse delovne pogodbe, ki naj zagotovijo delojemalcem zadostno plačo, da bodo mogli spodobno vzdrževati sebe in osebe, ki živijo zakonito na njihovih ramah.

Pogajanja med Poljsko in Nemčijo so se začela že proti koncu maja. Dotlej so se dogajali na meji neprestani incidenti, ki bi lahko imeli za posledico nevarne komplikacije. Napetost je bila silno huda, saj so Hitlerjevci grozili, da bodo kratkoročno zasedli Pomorje. Že prve dni maja je maršal Pilsudski po poljskem poslaniku v Varšavi g. Wysockem zahteval od Hitlerja pojasnilo, kaj prav za prav namerava glede Poljske in kakšne zunanje-politične načrte ima njegova stranka. Hitler je tedaj odgovoril, da se bo njegova zunanja politika sukala v območju obstoječih pogodb. Odnosi med Poljsko in Nemčijo so se potlej kmalu izboljšali. Poljska se je sporazumela tudi z Nemčijo, oziroma s Hitlerjevci glede Gdansk. Dejstvo je, da so Hitlerjevci za časa volitev v Gdansk pustili poljsko manjšino popolnoma v miru. Razmerje z Gdanskom se je celo tako izboljšalo, da je na pr. g. Rauschnig, predsednik senata, ki je v Hitlerjevskih rokah, obiskal Varšavo in da je poljski ministrski predsednik Jedrzejewicz šel nato v Gdansk. Obiski so bili skoraj prijateljski.

Radi tega sodelovanja med varšavsko vlado in med predstavniki svobodnega mesta Gdansk se je v Gdansk vrnil mir. Poljska vlada se je celo desinteresirala glede zadnje pritrditve, ki jo je vložil komisar na Zvezo narodov glede postopanja krajevnih vlade proti opozicijskemu (nehitlerjanskemu) tisku; krajevna vlada namreč zatira socialistične in katoliške liste.

Z zadoščenjem so v Varšavi vzeli na znanje poloficiozno poročilo, ki ga je priobčila agencija Havas. Iz tega poročila je razvidno, da je bil sporazum med Varšavo in Berlinom Parizu dobrodošel; tako je padel v vodo očitek, da Francija ščuja Poljsko proti Nemčiji. Sporazum med Poljsko in Nemčijo naj bi bil nekaj uvod za morebitna pogajanja tudi med Francijo in Nemčijo. V Parizu, še bolj v Varšavi bi seveda želeli, da bi prišlo končno do sklenitve vrhodnega Locarna, ki naj bi priznal Poljski sedanjo zapadno mejo. Toda iz nemških komentarjev se jasno vidi, da Hitler ne poide tako daleč, saj so smatrali mnogi berlinski listi za potrebno, da izrečno poudarijo, da z izjavo o nenapadanju Nemčija nikakor ne priznava sedanje meje proti Poljski.

Listi svarilo

Krakov, 20. novembra. b. »Illustrirani Currier Codzienny« objavlja intervju svojega dopisnika Augura, ki ga je imel z enim od najboljših angleških politikov glede poljsko-nemških pogajanj. Naglašajoč pomen zadnjih neposrednih pogajanj med Varšavo in Berlinom je rekel, da zamenjavo komunistične brzogovorne agencije še ne smatra za verodostojni temelj za sklenitev pakta o nenapadanju med Nemčijo in Poljsko. Vendar, če je že prišla inicijativa iz Berlina, bi morala ona konsekventno dovesti Nemčijo, da pristane na sedanjo mejo med Poljsko in Nemčijo, kakor tudi na meje, ki jih določa versailleska pogodba. Ali bo tako, ali pa je uresničitev takšne pogodbe izključena.

Bolgarski časnikiarji v Belgradu

Belgrad, 20. novembra. m. Bolgarski časnikiarji, ki so se na povratku v svojo domovino mudili nekaj dni v Belgradu, od kjer so napravili izlet tudi na Avalo in na Oplenac, so se s snočnim brzovlakom odpeljali iz Belgrada v Sofijo. Po povratku iz večerajšnjega izleta v Topolo, kjer so bili od naroda prisrčno pozdravljeni, so se snoči zbrali v hotelu »Zanatski doma«, kjer jim je priredila banket tukajšnja jugoslovansko-bolgarska liga, ki ji predseduje bivši rektor belgrajske univerze Mitrovič. Bolgarske goste je tukaj pozdravil predsednik lige un. prof. Mitrovič, ki mu je odgovoril predsednik bolgarsko-jugoslovanskega društva v Sofiji Dimo Kazasov. Kazasov je med drugim dejal, da so bili v Sofiji zadovoljni, ko so videli, da je stopil na čelo jugoslovanske-bolgarske lige v Belgradu prof. Mitrovič, ki jamči za uspeh zблиžanja obeh narodov. Ko je bilo par dni nato v Sofiji storjeno isto, smo takoj napravili seznam prijateljev za jugoslovansko-

bolgarsko zблиžanje, ki bi hoteli vstopiti v naše bolgarsko-jugoslovansko društvo. Takoj se je prijavilo nad 400 članov. Inicijativa za ustanovitev lige je ustvarila očiščeno, v katerem bo mogoče delati. Osvornik je nato izjavil, da so se bolgarski časnikiarji na svojem izletu po Sumadiji na lastne oči prepričali, kako globoka je želja v narodu, da bi prišlo čimprej do sporazuma in do sodelovanja obeh bratskih narodov. Tu smo videli, da gre problem našega zблиžanja pravo pot do končne rešitve. Kazasov je svoj govor zaključil z željo, da bi čimprej prišlo do tega sporazuma. Bolgarski gosti so ostali nato v prijetnem razpoloženju in razgovorih s člani jugoslovansko-bolgarske lige in svojih belgrajskih tovarišev do 11 zvečer, nakar so se odpeljali na železniško postajo. Tu se je od njih poslovil bolgarski poslanik na našem dvoru Kjosjevanov z osebnim poslanstvom. Ob slovesu so bolgarski gostje vzklkali našim časnikiarjem: »Na svidenje v Sofiji!«

Senator Scialoja - umrl

Rim, 20. novembra. b. Snoči ob 6.30 je umrl v svojem stanovanju senator Vittorio Scialoja. Scialoja je bil rojen leta 1856. Svojo politično kariero je pričel kot odvetnik. Nekaj časa je bil univerzitetni profesor. Od 1916—1917 je bil minister brez listnice ter mu je bila poverjena vojna propaganda. Od 26. novembra 1919 do 5. junija 1920 je bil zunanji minister. Kot šef italijanske delegacije je sodeloval na mirovni konferenci v Versaillesu. Po prihodu fašizma je bil postavljen kot prvi delegat Italije pri Zvezi narodov. Scialoja ni bil fašist, vendar pa se je pomiril s fašizmom ter ga je smatrali kot starega politika, ki je bil kot nefašist v aktivni diplomatski službi za časa fašističnega režima.

Položaj v Zenevi

Zeneva, 20. nov. AA. Položaj v Zenevi je ostal neizpremenjen. Danes dopoldne sta se sestala angleški zunanji minister sir John Simon in ameriški delegat Wilson. Doznajajo, da je Wilson svetoval Simonu, naj bi opustil vsak pritisk na francosko vlado, ki mora popolnoma svobodno odločati o svoji nadaljnji politiki.

V tukajšnjih krogih pričakujejo zdaj z veliko pozornostjo nocojsnjih sklepov zastopnikov veseil. Seja se bo vršila v stanovanju generalnega tajnika Društva narodov v Zenevijski okolici. Za morebitno nočno sejo so bili izdani tudi potrebni ukrepi. Več delegatov mora prihodnje dni odpotovati domov, zato bo predsedništvo imelo od jutri dalje javne seje.

Italija zmerja ZN

Rim, 20. nov. b. Posvetovanja, ki se vodijo v Zenevi, so izzvala veliko nervoznost italijanskega tiska, ki gre že tako daleč, da se skoraj nič ne ozira na to, da je Italija še vedno član Zveze narodov in da še ni zapustila razorožitvene konference. V napadih na Zenevo je tisk precej brezobziren in trdi, da obstoja Zveza narodov samo še v možganih starih paraliziranih, razorožitvena konferenca pa v negativnih poročilih njenih odborov.

Odstop angleškega zunanjega ministra

London, 20. nov. c. Včerajšnji »Sunday Dispatch« navaja, da bi liberalna stranka z ozirom na neomejeno zaupanje, ki ga ima v svoje zastopnike v MacDonaldovi vladi, takoj prešla v opozicijo v slučaju, če bi bil sir John Simon pod pritiskom konservativnih krogov prisiljen, zapustiti mesto ministra zunanjih stvari. Prehod Simonove liberalne stranke v opozicijo bi omajal tudi obstoj vse MacDonaldove vlade. Včerajšnji »Observer« se tudi v svoji včerajšnji številki bavi z glasovi, ki se širijo v poučenih angleških krogih o nameravani ostavki sira Simona, in navaja, da bi v sedanjih okoliščinah njegov izstop iz vlade imel zelo težke posledice, ker se tako v Angliji kakor tudi v inozemstvu smatra, da se položaj sira Simona žrtvuje samo za to, da bi se zadovoljili nemški narodnosocialistični krog. List pravi, da Anglija ne sme žrtvovati svojega uglednega ministra radi pritiska kakor tuje sile. Na koncu list v tej zvezi omenja slučaj nekdanjega francoskega zunanjega ministra Delcasseja.

Venizelos - oproščen

Atene, 20. novembra. m. V včerajšnji številki Uradnega lista je izšel dekret o amnestiji Venizelosa in vseh političnih krivcev, ki so bili vmešani v državni puč generala Plastirasa dne 6. marca.

Utrinki

SV. OČE NEOKUSNEMU SPORTU

Po čitanju dekretov o proglasitvi za svetnice Louise de Marillac in še dveh drugih blaženih je sv. oče spregovoril tudi o pretravanju v sporu, še posebno, kolikor to zadene ženski spol.

Sv. oče je obsodil javne nastope atletov, ki s svojim proizvajanjem samo zbujaajo najslabše strasti in predseem pospešujejo nagajenje k nasilju in brutalnosti. Ti nastopi pred ogromnimi množicami niso prav nič želeški, saj gledalci vidijo pred seboj človeka v divjem boju s sočlovekom. Po splošni razlagi je sv. oče s tem hotel namigniti tudi na zadnjo bokarsko tekmo med Carnero in Paolinom v Rimu, ki so jo organizirali fašisti. Carnero je posele nastopil tudi v fašistični straži.

Pij XI. je nadalje obžaloval, da pri javnih ženskih nastopih v masi trpijo ponižnost, milina in dostojanstvo, te tako dragocene lastnosti ženskega spola. Ti nastopi so toliko kvarneji, ker se dejansko podaljšajo s tem, da jih fotografirajo.

Podobnih nastopov je bilo v Rimu že več, tako so fašistkinje že nastopile tudi s puškami. »Poglio d'ordine« oficijelno glasi fašistične stranke je celo pripravil fotografiranje podobnih prizorov.

ONI, KI NOČEJO MIRU

»Journal de Geneve« poroča, kako so v Nemčiji iznašli nekaj čisto novega, kar zna zmešati popolnoma naše sedanje navade. Iznašli so posebno kroglico, majhno bombico, ki ima v sredi neko tudentno lekočino. Če jo letalo vrže na tla, se razpoči in iz tekočine se vsujejo bacili za kugo, kotler in slinčne takšne človeške drobtine. Sade iz znanstvenega drevesa postaja čimdalje bolj grenko. Nekateri radovedneži so izpraševali znanstvenike o posledicah te zanimive človekoljubne iznajdbe. Nekateri pravijo, da bi posledice sploh ne bilo nobenih, kajti prizadevanja ene vrste znanstvenikov, ki iščejo za morilnimi sredstvi, porušijo prizadevanja drugih mož modrosti in znanja, ki iščejo

Razpust romunskega parlamenta

Bukarešta, 20. novembra. AA. Rador poroča: Uradni list objavlja ukaz o razpustu parlamenta. Nove volitve v poslansko zbornico so razpisane za 20. december, v senat pa 28. decembra. Prva seja novega parlamenta bo 10. januarja prih. leta.

Ruždi bej v Belgradu

Belgrad, 20. novembra. m. V nedeljo pride v Belgrad turški zunanji minister Tefvik Ruždi bej. V Belgradu ostane dva dni in bo podpisal pakta o nenapadanju in o prijateljstvu med Jugoslavijo in turško republiko kakor tudi še nekatere druge konvencije, ki zanimajo obe državi. Tako med drugim konzularno konvencijo, konvencijo o pravni pomoči in o likvidaciji posestev turških državljanzov, ki so se izselili iz južne Srbije v Turčijo.

Nove stranke

Social-demokratska stranka

Novi Sad, 20. novembra. m. Včeraj je bil tukaj prvi javni politični shod za obnovo socialno-demokratske stranke, ki se ga je udeležilo nad 400 oseb. Na shodu bi bil moral govoriti dr. Topalović, ki pa zaradi bolezni ni mogel priti. Namesto njega je nato govoril Lazar Petrovič, tajnik Delavske zbornice v Novem Sadu. Petrovič je v svojem govoru podal potrebo za obnovo socialno-demokratske stranke.

„Jugoslovanska delavsko-socialna stranka“

Belgrad, 20. nov. m. Tajništvo dr. Janjičeve radikalno-socialne stranke je izdalo danes poročilo, v katerem pravi, da se je 9. t. m. dosegel v Zagrebu sporazum med predstavniki radikalno-socialne stranke in skupino ljudi, ki se nameravala ustanoviti jugoslovansko delavsko-socialno stranko, po kateri bodo vsi ti ljudje stopili v Janjičevu stranko. 14. t. m. pa je napravil dr. Janjič sporazum tudi z Milenkem Vidovičem iz Sarajeva, ki je nameraval ustanoviti svojo ločeno stranko. Po tem sporazumu bo tudi Vidovič z vsemi svojimi ljudmi stopil v Janjičevu stranko. On je prevzel tudi vodstvo in organizacijo radikalno-socialne stranke za Bosno in Hercegovino.

Belgrajske vesti

Belgrad, 20. novembra. m. Za banskega inspektorja 3. skupine 2. stopnje je postavljen pri kraljevi banskni upravi dravke banovine dr. Alojzij Guštin, banski inspektor, za višjega nadzornika 7. pol. skupine policijskih agentov v Ljubljani sta postavljena Matija Močnik in Franc Cajnik. Za politično upravnega tajnika 6. pol. skupine je postavljen pri banskni upravi dravke banovine Franc Znidaršič.

Gornji Vakuf, 20. nov. m. Tukajšnji trgovci in obrtniki so poslali te dni Nikolaju Uzunoviću prošnjo, da naj bi se zakonski osnutek o ureditvi kmetijskih dolgov, ki se sedaj pripravljajo, raztegnil tudi na male trgovce in obrtnike, ki so istotako prišli zaradi gospodarske krize v težak položaj in ne morejo zadostiti svojim obveznostim.

Belgrad, 20. nov. AA. Danes od 10.30 do 13 se je vršila seja ministrskega sveta pod predsedništvom predsednika vlade dr. Milana Sršića.

Belgrad, 20. nov. AA. Z odlokom avstrijskega finančnega ministra je prišla v vrsto obmejnih carinarov za ugodnostni uvoz našega žita tudi avstrijska carinarna v Gradcu.

obrambe proti tem sredstvom. Nekateri zemljani pa se vendarle bojijo, da ne bo nekega dne takšen znanstvenik z očali skril v to majhno bombico kakšno čisto novo doslej neznanu bacilo, ki jih drugi modri možje ne bodo mogli takoj uničiti. Ta bombica — hvalačeno odkritje kakšnega modrijana — bi brez obzira na pakle, na premirja, na pogodbe in sporazume, mirno prekorčila vse in vsako mejo, uničila prijatelje in sovražnike in človekstvo bi ne preostajalo drugega, kakor drigniti roke in vzklikati zvezdam.

Toda ne vznemirjajte se preveč. Ako bi taki bacili res obstojali, bi jih človeški modrijani že davno našli. Sicer pa obstoja nevarnosti, da bi kuga in pa kolera pogoltnila tudi modrijane same, ne da bi se seču zaradi te izgube godilo kaj slabše.

Ali ni to čudno, bodimo odkriti, da še nimamo dosti skrbi in nadlog in da človeški duh še vedno vztrajno vrta, da bi prišli na sled novim težavam. Milijone in milijone brezposelnih hočejo naj znanstveniki nasiliti le s pesimizmom in strahotami novih katastrof. Zdi se, kakor da bi bil človek edino bitje, ki se čuti srečno v nesreči.

Nasa doba se šopiri s frazami kot: napredek, civilizacija, znanstvo, čast, samo na besedo smrti še pljuva. Koliko truda stane recimo, da rešimo enega človeka smrti. Toda kakor hitro je več ljudi skupaj, kadar je človek v družbi, kadar teori obtežuje, ko postane družina, rod, narod, potem nimamo za njega nobenega usmiljenja več. Čim več je apostolov za mir, tem slabše gre človekstvu. Kakor da bi bilo človekstvo samo hotelo vraga v svoji sredi udomati.

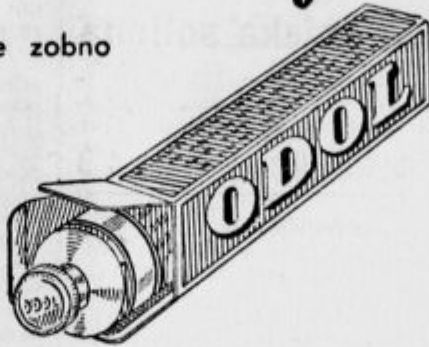
V času svetovne vojne smo ljudi, ki so sejali paniko in prinášali črne vesti, pozapirli, ali pa jih ustrelili. Oni, ki sejejo nemir, ki trosijo pesimizem v dobi mira, so mnogo bolj nevarni, a vendar jih pustimo, da se mirno sprehajajo in mirno vršijo svoje črno delo. Ali imajo res ljudje več poguma za to, da se med seboj pobijajo, kot pa, da bi se med seboj ljubili in da jih je manj strah umreti, kakor žeteti?

Čistilno in obrambno
za zobe učinkuje

ODOL zobna pasta. Fini prašek ODOL zobne paste varuje zobno sklenino.

ODOL
zobna pasta

ima veliko čistilno moč zaradi svojih obilnih koloidnih sestavin. Zobovje očisti temeljito ter odpravi vsak neprijeten vonj, vsa barvila in vso nesnago.

40 letnica Muzejskega društva v Ptuj

Odlični udeleženci na nedeljski proslavi

V nedeljo, 19. t. m. so se zbrali v našem starodavnem Ptujju številni odlični gostje iz vseh krajev naše države in iz inozemstva, da prisostvujejo proslavi 40 letnice ptujskega muzejskega društva, ki spada brezdvomno po udejstvovanju svojih članov in pomembnosti zgodovinskih predmetov in izkopnin v svojem muzeju med prva mesta v državi. Proslave so se med drugimi udeležili: vladika lavantinski prevzvišeni knezoškof dr. Tomažič, podban dr. Pirkmajer, prelat dr. Kovačič, univerzitetni profesorji dr. Radojevič, dr. Popović, dr. Schneider, dr. Viktor Novak, dr. Grga Novak, dr. Slanovec, dr. Kos, dr. Hoffinger, dr. Hauptmann, dr. Saria, ravnatelj dr. Abramčič, dr. Niko Zupanič, dr. Ložar, dr. Kotnik, banski konservator dr. Stelč, prof. Filiš, dr. Egger iz Dunaja, dr. Schmid iz Gradca in drugi.

Ob 10 je predsednik ptujskega muzejskega društva dr. Komljanec otvoril v prostornem, nabito polnem refektoriju mestnega muzeja jubilejno zborovanje. Uvodoma je pozdravil navzoče, zatem pa narisal v kratkih besedah zgodovino ptujskega muzejskega društva in označil pomen proslave društvenega jubileja. Na njegov predlog je bilo soglasno sprejeto, da se odpošlje udanostna brzojavka Nj. Vel. kralju. Istočasno se je sklenilo odposlati zahvalno brzojavko pravečnemu ministru. Prečitate so se mnogoštevilne pismene in brzojavne čestitke, ki so jih poslali posamezniki in društva iz raznih krajev. Zupan Jerše je pozdravil goste v imenu mestne občine in jim želel dobrodošlico. Predsednik društva dr. Komljanec je nato zbranim sporočil, da sta podban dr. Pirkmajer in banski konservator dr. Stelč imenovana za njune izredne zasluge za ptujsko muzejsko društvo za častna člana tega društva. Podban dr. Pirkmajer

in banski konservator dr. Stelč sta se za počastje, ki sta ga bila deležna od ptujskega muzejskega društva, zahvalila v toplih besedah. — K 40 letnici društva je čestital najprej prevzvišeni knezoškof dr. Tomažič, povdarjajoč, da je proslava tudi cerkveni zgodovini v ponos. Čestitali so nadalje zastopniki: kr. srbske akademije v Beogradu, univerze v Beogradu, Strossmajerjeve galerije v Zagrebu, splitskega muzeja, društva, Joanneuma v Gradcu, arheološkega seminarja univerze na Dunaju, zagrebske in ljubljanske univerze, narodnega muzeja v Ljubljani in mestne občine ljubljanske.

Tam za turškim gričem

Paberki s poti v Ankaro

Zadnja postaja

Imeniten politik je na časnikaškem banketu v Sofiji rekel, da smo jugoslovanski časnikaški prvi, ki smo prelomili tradicijo, povojnih let. Ta žalostna tradicija, posledica neveselih dogodkov v zadnjih dveh desetletjih, je skoro zahtevala, da je jugoslovanski potnik pri bolgarskih oblasteh iskal kvečjemu tranzitni vizum in obratno se je bolgarski potnik izognil jugoslavije, če je le mogel. Tudi naša delegacija se prvotno ni nameravala dalj časa zamuditi v Bolgariji. Toda že na poti v Turčijo so nas bolgarski tovariši nad vse ljubeznivo sprejeli. Za piclo urico so nas naložili v avtomobile in zapeljali po mestu, da smo vsaj površno ogledali glavne zanimivosti. Vsi smo bili očarani nad lepoto mesta in nad nepričakovano ljubeznivostjo bolgarskih stanovskih tovarišev. Na kolodvoru smo morali obljubiti, da se domov grede zopet oglašimo.

Dano besedo smo držali. Na sofijskem kolodvoru so nas bolgarski tovariši sprejeli z odprtimi rokami. Bili smo poldrugi dan njihovi gostje. Nikomur ni bilo žal za ure, ki smo jih svojemu potovanju navrgli. Lepo, moderno bolgarsko mesto, še bolj pa izredna ljubeznivost, s katero smo bili sprejeti, nam ostane za vedno v spominu.

Prva pot nas vodi v hotel. Hitro glavo pod pipo, da se vsaj za silo rešiš umazani, s katero so nas 24 ur obaspale turške, grške in bolgarske lokomotive. Kar poživijo te sveža voda! Posebni ljubitelji čistote stopijo v bli njo termalno ljudsko kopel (pomislite: toplice v sredi glavnega mesta!) kjer se v topli zdravilni vodi temeljitorejšijo neprijetnih ostankov dolgega potovanja. Bolgarski tovariši so izginili v svoja uredništva. Večerne ure so za časnikaške pasje ure. Telefon zvoni neprestano, reporterji prinašajo najnovejše vesti iz mesta, metér nerovno gleda na uro, strojnik že čaka pri rotaciji. Če imajo bolgarski časnikaški v teh kritičnih urah tudi kake intimnejše stike z gospodi pri državnem pravdnstvu, sem pozabil vprašati. Ta večer so bolgarski tovariši malo pohiteli in po končanem delu smo sedli k prijateljski večerji. V prijetnem kramljanju so hitro potekale ure. Marsikaj smo jim vedeli mi povedati, marsikako novost in zanimivost so nam oni razodeli. Drug drugemu smo morali priznati, da dobro poznamo Francoze, Angleže, Nemce in Italijane, med seboj pa čeprav smo sosede, se ne poznamo. Prav je povedal eden od gospodov govornikov, da bo medsebojno spoznanje privredlo do zblizanja med obema narodoma in da bodo zblizanju logično sledili še nadaljnji koraki, katerih si želi vsak iskren državljani tu

ske. — Zgodovinar, prelat dr. Kovačič je nato predal dr. Pirkmajerju, dr. Steletu in notarju Škrabarju v priznanje njihovih zaslug za prosep domače arheološke znanosti vsakemu krasno zgodovinsko spominsko knjigo, dar mariborskega zgodovinskega društva; pri tem je omenjal, da je Ptuj pravo grobišče zgodovine; primerjal ga je z malim Rimom, saj je bil celo eden zadnjih rimskih cesarjev po materi Ptujčan! — Zatem je sledilo predavanje dr. Steleta o ptujskih umetnostno-zgodovinskih odkritjih. — Po predavanju se je dr. Komljanec zbranim še enkrat zahvalil za odlično udeležbo ter s tem zaključil jubilejno zborovanje. Po zborovanju je bil skupen obed v hotelu Osterberger. Popoldne pa so udeleženci proslave priredili v avtobusih izlet v Vurberg, da si ogledajo znamenitosti vurberškega gradu. V ponedeljek je na sporedu izlet v Maribor radi ogleda tamkajšnjih novih arheoloških izkopnin.

konca do drugega. Zdi se, da je načrt mesta tako širok, da mu mesto ne more biti kos. Na tej površini bi človek pričakoval vsaj pol milijona prebivalcev. Po vojni se mesto le neznatno širi. Stavb v najmodernejših, povojnih slogih v mestu ne vidiš. Pozna se tudi mestu, da se je bolgarsko carstvo spremenilo v kraljestvo...

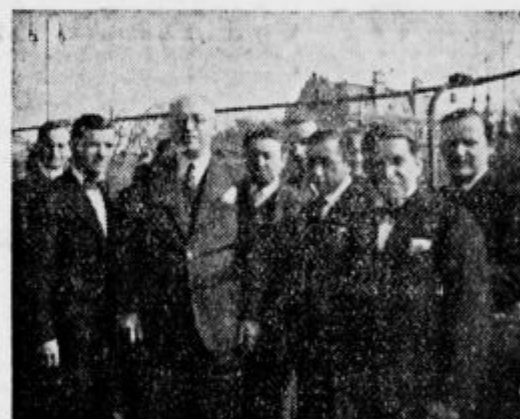
Hitro po mestu! Popoldne ne bo časa. Utonili bomo v banketih in čajankah. Od Svete Nedelje zavijes proti mestnemu parku. (Sofija je mesto parkov!) Na eni strani parka zapaziš vojaško stražo. Kraljevski dvor! Dokaj skromno poslopje, ki se skriva za zelenjem dreves. Ob parku je tudi novo narodno gledališče, eno najmodernejših v Evropi. Sezidali so ga na mestu starega gledališča, ki je l. 1922 pogorelo. Zvečer si ga bomo ogledali še znotraj; povabljeni smo k predstavi.

Cesta carja Osvoboditelja je cesta ministrov in poslanikov, generalov in politikov! Na levi je krasna ruska cerkva, eden najlepših sofijskih biserov. Kmalu si na trgu carja Aleksandra II. Osvoboditelja. Na sredi trga mogočen carjev spomenik. Pred njim skromna stavba: narodno sobranje Votopim. Sluga me vodi v zbornico, čitalnico, v klube. Vse je prazno. Čez par dni se bodo poslanci vrnili in potem bo v tej hiši zopet polno življenja. Za parlamentom se dviga mogočna stavba, krasna cerkev sv. Aleksandra Newskega, sezidana v spomin na osvoboditev Bolgarije in v zahvalo za rusko pomoč. Kar ne moreš se ločiti od umetnin, ki jih je mogočna cerkev od vrha do tal prepolna. Levo od te cerkve se dviga bazilika sv. Sofije, sezidana v 6—7 stoletju, velika zgodovinska redkost!

Enajst je ura; treba bo obiskati gospode v bolgarskem tiskovnem uradu. Poklonijo nam kup literature o Bolgariji. Ne vse, samo oni del, ki je primeren za nas! Zvemo, da nas popoldne sprejme predsednik vlade, g. Mušanov. — Se imam poldrugo uro časa. Sedem v fijačersko barko, jadram po mestu križem krašem in opazujem življenje. Prebivalstvo ni nič kaj živahno. Kot bi vse tiščala neka mora k tlom. Ni čuda; po tolikih bridkih dneh, ki so jih doživeli! Plačaj izvoška. Račun je silno skromen. Sploh je življenje v Bolgariji zelo poceni, ceneje kot pri nas, da Turčije niti ne omenim!

Ob eni sedimo pri banketu v »Unionu«. Med nami je naš poslanik, minister dr. Vukčević, mož, ki je vreden svojega naslova in odgovornega mesta, ki ga upravlja. Prično se običajni nagovori in govori o bratstvu, spoznavanju in zblizanju. Kaj je to? Ali slišimo z drugega konca dvorane odmev? Tudi od tam done enake besede. Ne, ni odmev, ampak naši podobna bolgarsko-jugoslovanska družba; tam si napijajo naši in bolgarski rotarijanci. Nevedoč eden za drugega smo se sešli na istem prostoru.

Proti večeru sta se obe družbi zopet sešli pod gostoljubno streho našega gospoda ministra. To je bilo življenje in čebljanje! Prostorne sobane gospoda ministra so bile skoro pretesne. Zaloge raznih čajev, cigaret in prigrizkov neizčrpne! Ljubeznivi g. minister ima polne roke dela; sprejema, predstavlja, nataka penečo se pijačo, nudi prigrizek. Kmalu smo si vsi domači: upokojeni general, ki je oblegel Odrin in bivši ministri, vsučilski profesorji

Sofija. Naš poslanik dr. Vukčević v krogu jugoslov. časnikašev. V ozadju bolgarski kraljevski dvor.

in pridobitniki, gospodje direktorji listov in uboga reporterska para, vsi smo prijatelji, tovariši. Govorimo kot stari znanci. Dobro se razumemo. Proti koncu, ko so dobrote gostoljubne mize že začele delovati na naše živce, smo vloge skoro zamenjali. Bolgari so govorili srbsko, slovensko, mi pa bolgarsko. Ne vem, ali je resnica, ali le domišljija, da človek takrat, ko se ga polaste nekolikokrat rožnata čustva, tako imenitno obvlada tuje jezike. Meni se je to že večkrat primerilo! Marsikaj smo se pogovorili tu in še pozneje pri banketu, ki ga nam je priredila bolgarsko-jugoslovanska liga. O tem, kaj smo govorili, ne bom pisal; deloma zato ne, ker nežni časopisni papir ne prenese vsega, kar ljudje govore, deloma pa, da ne bi čitatelji, ki jih morim že predolgo, vzdihniti tako, kakor mora večkrat po predpisih vzdihniti duhovnik, ko moli v breviju življenjepis kakega svetega pisatelja; in še mnogo drugega je napisal. Ti pa, Gospod, usmili se nas!

Ežojček Išok.

Bolgarski časnikaši v Belgradu

Te dni se je v Belgradu mudila skupina bolgarskih časnikašev. Na kolodvoru so jih sprejeli belgrajski tovariši in pa bolgarski poslanik na našem dvoru g. Georgi Kiosevanov (na sliki v sredi).

Pogreb † Jakoba Florjančiča

Sv. Miklavž, 19. novembra.

Ob ogromni udeležbi ljudstva smo pokopali bivšega župana Jakoba Florjančiča. Od vseh strani so se valile ljudske množice peš in z vozili k hiši žalosti. Pogreb je vodil v spremstvu treh duhovnikov hočki nadzupnik in dekan g. Sagaj. Rajni je še pred smrtjo sam vse pismeno uredil, kako se naj vrši pogreb. Določil je nosače, svečarje in vse drugo, kar je za pogreb potrebno. Pogreba se je udeležila šolska mladina z učiteljsvom, ognjegasci iz Hoč, Razvanja in okolice z župnim starostom Pfeiferjem in delegatom dr. Wankmüllerjem. Med drugimi smo opazili bivšega oblastnega predsednika dr. Leskovarja, bivšega poslanca Faleža in Žebota, večje število bivših županov in prijateljev ter sorodcev pokojnega. Mariborski cestni odbor je poslal svoje zastopstvo in lep venec, prav tako ptujska tehnična sekcija.

Na pokopališču mu je govoril g. dekan ganljivo slovo. Opisal je rajnega kot moža izrednih sposobnosti ter kremenitega značaja. Ogromne so Florjančičeve zasluge za domačo občino in mariborski okraj, za narodno probudo mariborske okolice in za gospodarski napredek širne pokrajine. Ganljivo je bilo, ko je prečitval g. dekan lastno-ročno pisan zadnji pozdrav pokojnikov prijateljem in neprijateljem.

Peveski zbor je na domu, v cerkvi in na pokopališču zapel ganljive žalostinke. Omeniti moramo še, da je zapustil rajni sedem še neposkrbljenih otrok, ki so pred leti izgubili tudi ljubo mamico.

Blagi Florjančič, počivaj v miru!

Liublianske vesti:

Preureditev Novega trga in gradaških nabrežij

Ljubljana, 20. novembra.

Novi trg med Gosposko ulico in Bregom nikakor ni nov, temveč spada med prav stare ljubljanske trge. Ko smo ljubljanci regulirali že precej ulic in cest v sredini mesta, pride v kratkem na vrsto tudi Novi trg. Mestni gradbeni urad je načrte za preureditev tega trga že izdelal, od izvršitve načrtov pa ni več daleč. Obe zidani stranic trga se seveda ne bosta spreminjali, zakaj na obeh so zgrajene velike in obširne, prave nekdanje patricijske palače ljubljanskega plemstva in meščanstva. Novi načrt zato ne določa nobenih prometnih sprememb, pač pa znatno estetično izboljšanje in moderniziranje tlaka.

Po novem načrtu bo ves Novi trg do nabrežja Ljubljane tlakovan. Ob straneh, to je tam, kjer so sedanjí pločniki, bodo porfirne plošče ali pa sive kroglice, ki bodo zalite z betonom. Cestišče samo pa bo tlakovano v rombastih likih ter bo podobno mozaiku. Med ozkimi betonskimi pasovi bo položen mali granitni tlak. V vogalih rombov bodo postavljene cestni konfini. Ob obrežju Ljubljane, tam, kjer se konča Novi trg, bodo zasajena štiri drevesa, ki bodo trg arhitektonsko zaključila. Ob krajih Novega trga, to je na Bregu, pa bo zasajenih po osem dreves. Nekaj dreves bo zasajenih tudi za Medenovo hišo. Novi trg in bližnja okolica bo s tem pridobil res estetično lice.

Delno že izvršena, delno pa še v načrtu je re-

gulacija bregov Gradašice v Trnovem. Od trnovskega mostu pa do Gorjupove ulice, ki prihaja k Gradašici z Mirja, je levo nabrežje že urejeno. Cestišče samo je dvignjeno, nabrežina pa je poravnana. Od trnovskega mostu navzdol do brvi pred Tenentovo trgovino je zasnovano cestišče v ravnem lahmem padcu. Od te brvi pa do mostu, ki vodi čez Gradašico tik pred izlivom v Ljubljanico, bo cestišče vodoravno. Na ta način bosta urejeni obe nabrežji, v Gradaški ulici in v Cerkevni ulici. V Gradaški ulici odpadejo dosedanja drevesa, pač pa so v načrtu nova drevesa v Cerkevni ulici, ki je širša. S trnovskega mostu bo na vsaki strani vodilo po eno ozko stopnišče do obrežnega zidu. Od trnovskega mostu pa do mostu pred izlivom bosta obe nabrežini urejeni tako, kakor je že nabrežina nad trnovskim mostom. Dosedanja perisa bodo urejena, vendar pa bodo imele perice dostop do tja samo od strani, ne pa naravnost s cestišča, ker so dosedanje ozke stopnice do perišča preozke, prestrme in tudi že precej spolzke. Sicer pa perice že sedaj raje hodijo k periščem od strani, kakor pa po sedanjih spolzkih stopnicah.

Trnovski most je že sedaj okrašen z novim drevjem, ostanje pa seveda tudi sedanje okrasitve okolice trnovskega mostu. Kar velja za Novi trg, velja tudi za trnovska nabrežja: nova ureditev ne bo pomenila nobene novosti v prometnem oziru, temveč samo v estetskem.

Cerkveni koncert

Pevske zveze

Ni se še porazgubil odmev zadnjega koncerta, ki so ga zbori Pevske zveze odpele 29. oktobra v stolnici v proslavo 1900letnice našega odrešenja, že zopet bodo proslavili v nedeljo 26. novembra praznik zavetnice vseh pevcev sv. Cecilije. Spored obsega 15 najlepših starih in novih pesmi cerkvenega leta. Na koncu bo pa na vrsti Tomčeva slovenska maša, ki je zložena na izvirno besedilo župnika Pucila, ki ga je povzel iz molitve sv. maše in lepo priokrožil za petje. O tej maši, ki je zajela v prvem mahu vse prave pevce in prijatelje lepega petja, je Slovenec že poročal. Maša je zaokrožena celota, ki ji ne manjka kljub vsej priprostosti niti polifonije. Pevski zbori so združeni pod eno taktirko odpele to mašo dne 30. aprila pri sv. Petru s tako točnostjo in takim umevanjem, da je sicer skopi kritik dr. K. petje izredno pohvalil. — Vstopnice so od danes po zelo nizkih cenah v predprodaji v Jugoslovanski knjigarni. Vabimo k udeležbi!

Mik'ovec večer v Unionu

dne 5. decembra ob 7 zvečer

s peštrm sporedom prekrasnih dekoracij, bo ena najlepših in največja prireditev te vrste. Prireditelj se hočejo potruditi, da bo prireditev čim lepša in popolnejša. Skrbeli bodo, da se bo prireditev pričela točno ob 7 zvečer, tako da se bo končalo obdarovanje otrok vsaj že ob 9 zvečer. Vabimo starše, katerim je na srcu veselje in radost njih otročičev, da iste privedejo na prireditev, ker z veseljem otrok se bo povečalo zadovoljstvo staršev.

Ograja ob Ljubljani

Ljubljana, 20. novembra.

Tolikokrat načeto vprašanje nujno potrebne ograje ob Ljubljani je sedaj tik pred rešitvijo. Ko bodo premagane zadnje ovire, prično takoj postavljati to ograjo in sicer na vse dolžini od mestnih meja pri Mostah pa do frančiškanskega trmista. Od cukarne do Most bo mestna občina dala zgraditi trajno ograjo. V vsej dolžini bodo postavljeni v razdalji po tri in tri metre betonski stebrički, ki bodo zvezani z dvojnimi prečnicami iz hrastovega lesa. Naprava te ograje je že oddana Ljubljanski gradbeni družbi.

Od cukarne navzgor do frančiškanskega trmista pa bo postavljena začasna lesena ograja, ki se bo od trajne pod cukarno razlikovala le po tem, da bodo tudi stebrički hrastovi, prečnice pa bodo prav tako lesene, kakor pri trajni. Ta začasna ograja se bo morala pozneje umakniti trajni betonski ograji. Začasno ograjo bo postavila Stavbna družba. Ograjo bodo pričeli postavljati najbrž že v začetku prihodnjega meseca.

Kaj bo danes?

Drama: Zaprti.
Opera: »Pikova dama«. Red C.
Kino Kodeljevo: Ob 8 »Bela opojnost« (Lenie Riefenstahl).
Nočno službo imata lekarni: dr. Piccoli, Dunajska cesta 6 in mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9.

★

○ O resnicoljubnosti novinarjev navadno ljubljanci ne govorijo najbolj spoštljivo, ker se je res že primerilo, da se je kak novinar tudi malo zmotil, kar pa tiče novinarskega koncerta v proslavo državnega praznika 1. decembra, pa tudi najbolj opravljivi ljubljanci z vso resnostjo trde, da to največjo in najbolj priljubljeno prireditev vsega leta le premalo pohvalijo, zlasti pa nikdar za koncert ne obetajo več, ker množice obiskovalcev v veliki dvorani »Uniona« in v vseh stranskih prostorih pri in po koncertu res vidijo, slišijo in užijejo. Kakor druga leta, tako bo tudi letošnji novinarski koncert na najvišji stopnji in prav posebno svečan zlasti še zato, ker bomo 1. decembra obhajali tudi 15letnico združitve Srbov, Hrvatov in Slovencev v avtonomno Jugoslavijo.

○ Prirodoslovna sekcija Muzejskega društva za Slovenijo in Botanični institut univerze kralja Aleksandra I. proslavila 80letnico profesorja Alfonza Paulina, direktorja botaničnega vrta v p., s slavnostnim zborovanjem, ki bo v soboto, dne 25. novembra t. l. ob 18 v predavalnici mineraloškega inštituta na univerzi. Na sporedu so pozdravi posameznih korporacij in dve predavanji. Prvo predavanje bo imel dr. Fran Dolšak, banški načelnik, o prof. Paulinu kot znanstveniku-botaničarju, drugo pa prof. Viktor Petkovič o prof. Paulinu kot šolniku in kulturnem delavcu. K tej proslavi prav vpludno vabimo vse člane in prijatelje društva, prav posebno pa še prijatelje in znanke jubilarja ter vse one, ki se zanimajo za botaniko in našo domačo floro. Veloprost.

Mariborske vesti:

Tudi letos pomožna akcija

Lansko zimo je vršila pomožna kuhinja Vincencijeve konference v Mariboru veliko nalogo. V štirih najhujših zimskih mesecih je izpolnjevala med najubožnejšimi sloji našega mesta svojo dobrodelno mislo ter je med tovrstnimi ustanovami našega mesta dosegla gotovo najlepše uspehe. Saj je nudila najcenejši obedi za 2 Din dnevno povprečno na dan 36 osebam ter je izdala tako tekom svojega lanskega obstoja nad 4000 obedov. Mnoge od tega števila čisto brezplačno, ker je 17 oseb še poleg tega podpirala Vincencijeva konferenca, dočim je drugim dajala hrano na prinešene, posebej tiskane listke. Kuhinjo je vodila gl. Katjuša Kamenškova, vzdrževali pa so poleg mariborske Vincencijeve konference številni dobrotniki z dežele, ki so pokazali svoje

dobro in usmiljeno srce s podporami v živilih in denarju. — Tudi v letošnji zimi namerava Vincencijeva konferenca otvoriti pomožno kuhinjo. Na svoji zadnji seji je upravni odbor sklenil, da se bo izvršila otvoritev, ko pritisne zima ter se prično za siromake najhujši čas. Tudi letos bo izdajala posebne izkaznice za obede, ki se bodo prodajali. Dobrotniki bodo s temi nakaznicami podpirali siromake lažje in uspešneje, kakor na kak drug način. Saj jim bodo nudili najprimernejšo in najboljšo podporo, ki jo potrebuje revež v zimskem mrazu — tečno in dobro toplo kosilo. Priprani smo, da bodo prizadevanja Vincencijeve konference našla letos med plemenitimi srci še mnogo več odziva ter ji bo mogoče vršiti dobrodelnost še v mnogo večji meri kakor lani.

□ **Srebrna poroka.** Te dni sta obhajala poznana g. Bauman Vinko in njegova soproga Katarina jubilej srebrne poroke, petindvajsetletnico lepega in srečnega družinskega življenja. Slavljenca, od katerih je mož vnet sodelavec pri godbi »Danica«, gospa pa že 11 let aglina in požrtovalna predsednica Kršćanske ženske zveze za Maribor in okolico, in ki oba uživata zaslužen splošen ugled in priljubljenost, pristočno čestitamo in želimo: Bog Vama daj v sreči in zadovoljstvu še dolgo vrsto let doživeti v blagoslovljeni življenjski skupnosti!

□ **Polkovna slava** praznuje 45. pešpolk dne 23. novembra v spomin na dan, ko je bila usoda Maribora leta 1918 stvarno odločena v našo korist. Služba božja in rezanje kolača bo ob 11 na dvorišču vojašnice v Melju, ob 15 pa vojaška veselica.

□ **Operni koncert** v Kazini. Dne 2. decembra priredi pripravilni odbor »Jugoslovanske dijaške šahovske zveze« dobrodelni koncert pod pokroviteljstvom mestnega poveljnika v veliki kazinski dvorani. Nastopijo dunajska koloraturna pevka gdca Anny Fuchs, operna pevka ga. Vida Zamejčič-Kovičeva in Fran Neralič. Izvajale se bodo arie iz oper Donizetija, Rossinija, Delibes, Mayerbeera, Verdia in Bizeta.

□ **Smrt kosi.** V visoki starosti 77 let je umrla v Cankarjevi ulici 4 na Pobrežju zasebnica gospa Terezija Pirševa. Pogreb blage ranice se bo vršil danes ob 14.30 iz mrtvašnice na magdalensko pokopališče. Naj počiva v miru — žalujemo naše sožalje!

□ **Iz mariborske pritožne knjige.** Prejeli smo s prošnjo za obnovo: 1. V vremenski hišici pred stolnico je bil aneroide, ki je imel stalne obiskovalce-turiste, zlasti ob dnevih pred nedeljami in prazniki. Zdal ga par tednov že ni več, ne da bi prizadeti vedeli, kaj bo z njim. Ljubitelji narave prosimo tistega, ki ima na skrbi vremensko hišico, da bi aneroide čimprej namestil in skrbel, da bo v redu navit in pisalna konica dovolj obvarovana. Prav tako bi bilo želeli, da bi bil aneroide ponoči bolje osvetljen: za ta namen naj se kandelaber premesti bližje k hišici, ali pa naj se senco delajoča cipresa malo pristrže. — 2. Hodniki gotovo najbolj promenade ulice Gosposke in Aleksandrove so potrebni vsaj delnega popravila. Izrabljeni in razbiti hodniki naj se popravijo, ker bomo čakali na obnovo več let, kakor sedaj izgleda. — 3. Hodnik na Aleksandrovi cesti med Cankarjevo ulico in Trgom svobode bi bilo treba izdelati lepo enotno in na ulico padajoče Drevesa naj se posejajo. Ta del ceste je v jeseni in pomladi najbolj sočno izprehajališče. V sedanjih obliki s prelomljeno ravno preureditev tega hodnika ne služi svojemu namenu. — Opozovalec.

□ **Davčne zadeve.** Davčna uprava v Mariboru opozarja, da je potekel skrajni rok za plačilo IV. četletnega obroka: zgradarine, pridobnine, davka na poslovni promet (pavšalnega), rentnine, družbenega davka in vojnice.

K roparskemu napadu pri Mačkovcu

»Slovenec« je o tem napadu že trikrat na kratko poročal. Naj dodamo k temu začetnemu dopolniti, ki je vse ljudi v šentpetrski županji in bližnji okolici strahno razburil, še nekaj pojasnila. Ker je bil rop izvršen dne 12. t. m. že kmalu po oamih zvečer in to na javni cesti v noči, ko ni bila posebno huda tema, je ta predznan roparski napad ljudi tako oplašil, da se mnogi po mraku že ne upajo ven na prosto. Silno so se oddahnili, ko so slišali, da so vrli novomeški rodniki: že naslednji dan vzeli vso stvar krepko v roke in še bolj se je ljudstvo oddahnilo, ko so se isti večer osumljenega roparja odpehali v novomeške zapore. Kakor je »Slovenec« z dne 17. t. m. v številu 263 poročal, je osumljeni napadalec neki oženjeni ključavničarski pomočnik, ki je bil že pred sodiščem z nanašanim krošnarjem Živkovičem konfrontiran. Oropani krošnar je tu z vso gotovostjo trdil, da ga je napadel včas a osumljeni ključavničar in nihče drugi. To je bilo živ-

koviču tem lažje, ker je z osumljenim napadalcem nekaj časa pred izvršenim ropom skupaj pil v šegulovi gostilni v St. Petru. Od tu je torej Živkovič domnevnega roparja po obrazu in obleki dobro poznal in ker ljudje splošno vedo, da ni bila »eti večer tako temno, da se ne ti dalo od blizu cloveka spoznati po obrazu, tem lažje razumeje sigurnost, s katero napadeni označuje ravno tega ključavničarja kot roparja. Osumljeni napadalec je imel tudi večer s seboj orožje in je bil nekaj časa po odhodu krošnarjevem iz gostilne odsoten. Izgovarja se, da ni je on, slab in je neke zunaj počival. Dostavimo, da se je oropani Živkovič kmalu po napadu v družbi par spremljevalcev vrnil v šegulovo gostilno poizvedeti, kdo bi bil ona oseba, ki jo je on spoznal za roparja. Vsa poslana javnost novomeške okolice ima samo eno željo, naj bi se energičnemu rostopanju sožitja in orožnikov posrečilo izslediti pravega krivca.

Celje

□ **Plinski bombni napad** na Celje bo jutri, v sredo v opoldanskem času in ne kakor je bilo javljeno, med 2 in 4. Občinstvo se opozarja, da se v času napada ne podaja na ulico, ker je nevarnost, da zadobi poškodbe od predmetov, padajočih iz aeroplanov. Znaki, ki so bili javljeni v ponedeljek, ostanejo. Med napadom bo ustavljen vsi promet v mestu. Navodila za ravnanje občinstva bo razglasil mestni magistrat še pravočasno.

□ **Poročila** sta se v tukajšnji opatijski cerkvi g. Franc Špeglič, laborant, in gdč. Marija Remec, kuharica v Gaberju. Bilo srečno! □ **Izgubljeno.** V soboto 18. nov. je bila med 12 in 14 izgubljena na poti od Glavnega trga do Zavodne srebrna ženska zapetna ura na črnem traku, znamke »Care«, vredna približno 250 Din.

□ **»Hmeljska princesa«** (Radovan Gobec.) Žalasko operetno gostovanje v Narodnem domu bi bilo lahko odpadlo, pa bi nihče ne potolčil solze zato. V glasi smo srečavali znanec kot eo: Kalman, Abraham, Lehar... Libreto je pa tako cirkuški, da ni vredno o njem govoriti. To skrpucalo je vse prej kot opereta. Take prireditve samo kvarijo okus občinstva ter ga vzgajajo za kino in ne za umetnost. Zalec počne zaslužiti, da se svetu predstavlja s tako cirkuško reklamo.

□ **Sport.** V nedeljo ob pol 3 popoldne je bila na Glazijir odigrana prvenstvena nogometna tekma med moštvii SK Jugoslavije in SK Atletikov z rezultatom 1:1 (0:0). Tekmo je sodil g. Oberlinder iz Laškega.

Ptuj

Prevažanje pošte Pošto ravnateljstvo v Ljubljani oddaja v zakup prevažanje pošte na progi Sv. Andraž v Haložah—Dravci—Ptuj. Javna pogajanja z draženjem se bodo vršila pred posebno komisijo v soboto 25. t. m. v pisarni občine Leskovec.

Kranj

Hitra smrt blagega mladeniča. V soboto popoldne so pokopali 29letnega krojaškega pomočnika pri znanem krojaškem mojstru Avgustu Slabetu Marka Rakovca, posestnikovega sina iz Sp. Besnice, ki je tako nenadoma umrl v četrtek dopoldne. Pokojni Marko je bil zelo družaben in zabaven fant, pevec in vedno dobre volje. Naj uživa večni pokoj.

V **trgovski težaji**, ki se je pred kratkim otvoril pod okriljem »Združenja trgovcev« tudi letos, se sprejme še nekaj udeležencev. — Lanski kot letošnji obiskovalci tega koristnega teja so z uspehi prav zadovoljni. — Podrobna navodila daje vodstvo težaja v tekstilni šoli v Kranju.

Za **častnega člana** je imenovala strelska družina v Goricih na svojem običnem zboru tukaškega vojaškega referenta pri okrajnem načelniku g. Hinka Ločnikarja, ki s svojim delom in nasvetom vneto pomaga strelskim družinam v Kranju in po okolici. Čestitamo!

— Pri **nagnenju k maščobi**, protinu, sladkosti in izobilju naravnega »Franz-Josefova« grenčica delovanje želodca in črevesa in trajno nespeš. prebavo.

Miklavz dobro ve,
kaj se kupi po ceni. Zato
nabavlja bonbone
čokolado
čokolade in
kexse
izključno le pri

BONBONIERE

nasprot glavni pošti

□ **Francoški institut** v Ljubljani opozarja na zanimivo skioptično predavanje, ki bo v četrtek 23. t. m. ob 21 v društvenih prostorih. Predaval bo francoski advokat gosp. André Rosambert o Jugoslaviji in Loreni. Vabljeni.

□ **Najmlajši harmonikarji in orgličarji**, ki so se pričeli vezbati za virtuozne v težaju na liceju (ženski realni gimnaziji), imajo poslej učne ure ob sredah in petkih ob 15 v I. b razredu. Staršem priporočamo ta težaj kot najbolj primeren za glasbeno vzgojo mladine. Vse informacije na Bleiweisovi cesti 21, pritličje, dnevno od 13 do 16.

□ **Nova bencinska črpalka.** Na Gosposvetski cesti je bila že dolgo potrebna bencinska črpalka za vse številne avtomobile in motocikle, ki se vozijo po tej cesti. Tvrda Pipan je zaprosila mestno občino za dovoljenje, da sme postaviti v bližini Slamiča bencinsko črpalko z rezervuarjem pod cestiščem. Mestna občina bo prošnji najbrž ugodila.

□ **Vlom v okrajno glavarstvo.** Ljubljanski vlomilci so ponovno pričeli nekoliko kazati roge. V noči od sobote na nedeljo so si izbrali za svoje torišče poslopje okrajnega glavarstva za ljubljansko okolico v Hrenovi ulici kjer so pričakovali najbrže bolj obilen plen, kakor pa so ga dobili. Vlomilci so se splazili z Vožarskega pota od zadaj v poslopje. Razbili so pritlično okno ter zlezli v sobo okrajnega glavarstva. Tam so s »sparklem«, znanim vlomilskim orodjem, razrezali staro železno blagalo, v njej pa so našli le 920 Din. S tem denarjem so vlomilci izginili.

Poizvedovanja

Usnjena **damska rokavica** je bila našena na Sv. Petra cesti. Poizve se: Slapar Niko, Ravnikarjeva ulica 13.

Najden je bil **zlat prstan**, naslov pove uprava. Mala **papiga**, ki šlihi na ime »Lolo«, je ušla. Najditelja prosim, naj jo prinese proti nagradi na Sv. Petra cesti 65.

Roman iz leta 1936

Kaj nam pripoveduje odlomek iz romana bližnje bodočnosti?

Novembarska številka pariškega časopisa »Lectures pour tous« prinaša odlomek iz romana, ki se dogaja l. 1936. Spisal ga je neki Colonel Brat. Takle je odlomek iz romana:

15. junija 1936

»Dne 15. junija 1936 zjutraj. Nemški kancler Adolf Hitler je poklical k sebi v svojo sobo generala v. Hammersteina, generalštabnega načelnika nemške armade. Spoštljivo pozdravi general »Führerja«. Ta zapove službojočemu častniku: »Sedaj ne more z menoj nihče govoriti! Ko se je prepiral, da sta sama in da nihče ne posluša, povabi generala, naj sede. K veliki, široki mizi, ki je pokrita z generalštabnimi kartami. Potem spregovori s pritajenim glasom: »Danes je 15. junija. V 4 tednih moramo Francijo napasti. Nemški narod hrepi po dnevu masčevanja. Upam, eks-celencja, da je državna bramba pripravljena?« — »Na povelje, pod pretvezo velikih vojaških vaj, moremo že jutri poslati na mejo pol milijona mož.« — »Pol milijona?« — »Da, državna bramba in kasernirana policija.« — »Vse je odvisno od tega, če vse svoje sile ne pričakujemo in odločno vrzemo na Francijo, našega edinega sovražnika.« — »Ampak,« omenja general, »Francija bo poklicala na pomoč Zvezo narodov in svoje zaveznike.« — »Ne!« rezko zakliče kancler. »250 bombnih letal v treh oddelkih naj bombardira Pariz in njegove severne in vzhodne zveze, da Francija ne bo imela več časa.« In Hitler takoj pokliče k sebi generalnega inšpektorja nemških zračnih bojnih sil...

Isto uro kleči tajnica kanclerjevega urada, Vera Gauglov v skromni sobici zgoraj nad kanclerjevimi sobami, na tleh čopi in med dvema špranjama v parketu išče iglo, ki ji je padla na tla. Poslušal dobro znani glas, ki je precej daleč, a ojačen in dobro razumljiv: »V 4 tednih — nenaden napad — velike vojaške vaje ob Renu — uenadno 250 bombnih letal nad Parizom — Franciji bomo diktirali mir.« — 24 ur kasneje ima načelnik francoskega drugega urada (špijonaža) v rokah natančno širirano poročilo iz Berlina... Pariz molči.

5. julija 1936

Debelo tiskani napisi pariških listov: »Nemčija zbira velike vojaške čete v razoroženi coni ob Renu med Kölnom in Koblencom. Nasproti Strassburgu stoje težke nemške baterije.« — Pariz molči.

12. julija 1936

Zopet mastno tiskani naslovi: »Nemški poslanik je odpotoval v Berlin na počitniški dopust.« — Pariz molči.

15. julija 1936

Ob 4 zjutraj sporoča trdnjava Maubeuge, da sliši ropot motorjev letalskega brodograja, ki leti proti jugu. In sedaj se Pariz zbudi Alarm! Alarm! Nemški letalski napad — sredi miru — na Pariz! Sirene tulijo. Pariz je pripravljen, vsa Francija je pripravljena.

Ob 4.30 je naznanjeno prvo nemško letalsko brodograje, ob 4.35 drugo, takoj nato tretje. Vsako po 70—80 letal. Francoske obrambne baterije začno grmeti.

Že ob 4.50 padajo prva nemška letala, katera so sestrelile spretno postavljene in dobro merilne baterije. Tu padejo 4, tam jih pade 5.

Ob 5 se z Le Bourgeta (pariško letališče) dvigne 200 francoskih letal k protinapadu. Silna bitka v zraku. Podrobnosti ni mogoče spoznati.

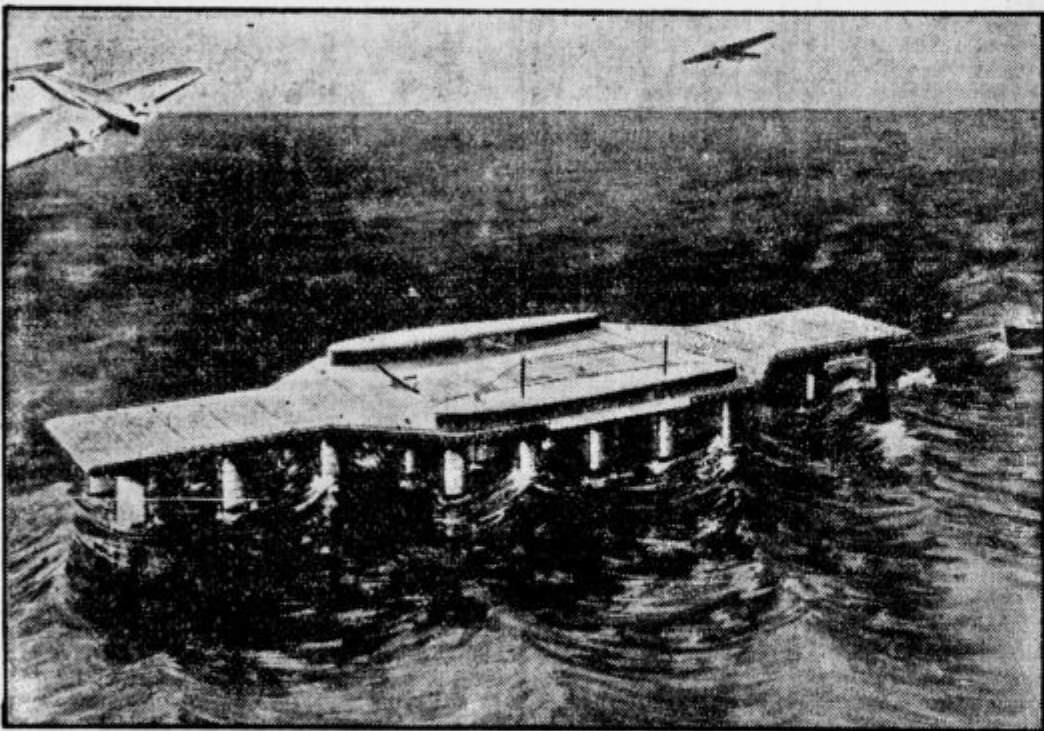
Ob 5.35 se nemška letala poskušajo ločiti od sovražnika, da bi posamezno prišla nad Pariz. Zaman. Francoska letala zmagujejo, nemška so razkropljena, sestreljena, beže.

Ob 6.35 obmolkejo baterije. Zračna bitka je končana. Pariz je rešen. Hud je bil boj, velike so žrtve, a blazno drzni nemški napad je popolnoma razbit. Jutri bosta Nemčija in njen »Führer« Adolf Hitler izobčena od vseh narodov! Jutri bodo Belgija, Mala Antanta in Italija podali izjavo, da so solidarni s francoskim narodom. Jutri odpluje britsko brodograje v Severno morje.

Nemčija kapitulira isti dan, ko se v Ženevi zbere Zveza narodov, da ugotovi »napadalca«.

To je roman. Kaj pa resničnost? Človek res ne ve, ali taki romani vojne netijo ali pa jih vendar le preprečujejo. Vsekakor je tak »roman« zelo značilen, ko vsi govorijo le o miru.

Plavajoči otoki v Atlantskem oceanu

Ameriško ministrstvo za javna dela naznanja velik načrt, ki bo za letalski promet med Evropo in Ameriko velike važnosti. Med ameriško državo Virginijo in Španijo bodo v razdalji po 500 morskih milj (900 km) napravljeni plavajoči otoki iz jekla. Vsak otok bo 380 m dolg. Stroški za vse otoke bodo znašali 30 milijonov dolarjev.

»Pri meni lahko dobite delo,« je dejal graščak, »če znate avto voditi in molziti.«

»Da, gospod graščak, avto že znam šofirati, molziti ga pa še ne znam.«

Ukradena Rembrandtova slika najdena

Vlomilec Blaich, o katerem smo že poročali, je končno priznal, da je tudi on ukradel Rembrandtovo sliko »Jeremija objokuje Jeruzalem«. Sliko so našli skrito v grmovju nekega gozda. Naša podobna nam kaže slovito Rembrandtovo sliko.

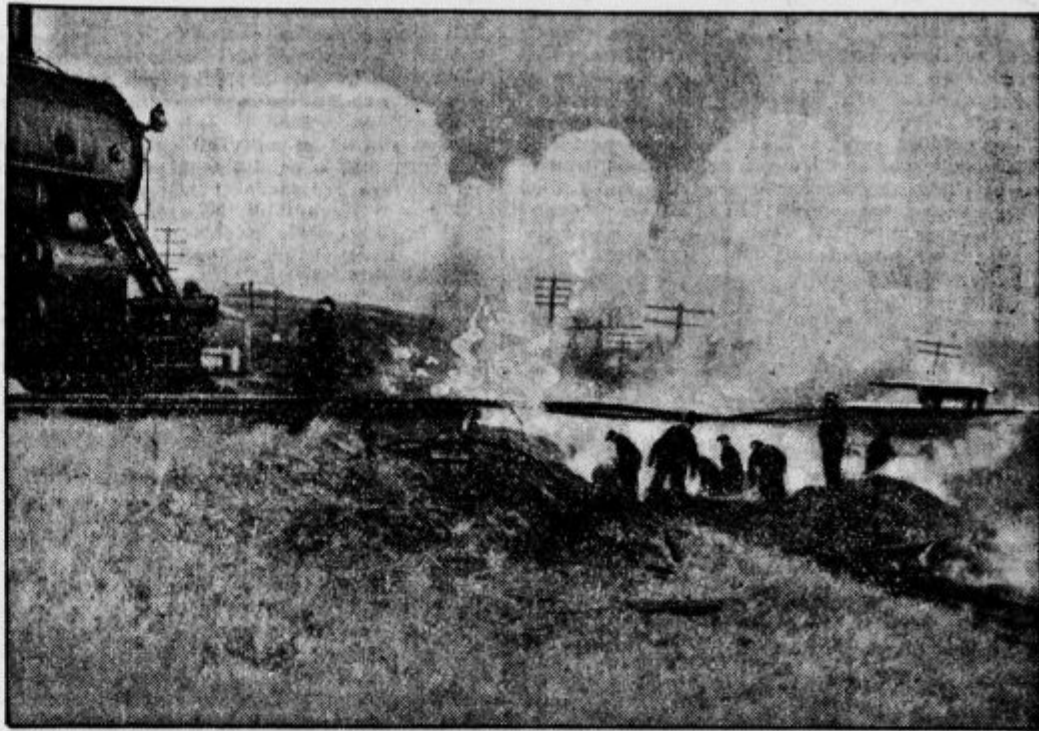
Ce divji lovec zavriska

Tole zgodbo pripovedujejo na Tirolskem. Zgodila se je menda v tirolskih gorah okrog jezera Achen:

Dva krepka tirolska kmetiška fanta, ki nad vse ljubita gore in divjačino, sta bila strastna divja lovca. Domenila sta se, da zvečer zopet pojdeti na divjega kozla. Da bi ju kdo ne spoznal ali ne vjel, sta si počrnila obraz s sajam, oblekla pa sta stare cape. Drugo jutro ob petih sta bila že v planinah. Vsa sta šla svojo pot; vsak streljal svojega kozla — sta se domenila — in vsak naj svoj plen sam nese domov. Če bi se pa primerilo, da bi lovski čuvaj koga zasačil, naj ta glasno zauka, da mu drugi pride na pomoč. Vsakemu divjemu lovcu, ki ga zaloti gozdar, je po tirolskih navadah dopuščeno, da sme povedati še svojo željo, preden ga odžene v luknjo. Zato, če bo gozdar koga res prijel, naj ta poprosi za dovoljenje, da sme še enkrat v slovo zaukati.

Še so se megle vlačile po gorskih vršacih, ko je gozdar res zasačil enega izmed obeh, korenjaškega Tonija. Fant je bil ob puško in nahrbtnik. Žalostno je klonil glavo in dva koraka pred gozdarjem začel stopati v dolino. Komaj pa sta dobro stopila, se je dobrosrčni tirolski gozdar spomnil stare tiroleške navade: »Hej, ti! Povej, kaj želiš, preden te odvedem!« — »Dovolite mi samo, da prav glasno zaukam, preden se poslovim od planin.« — »Naj ti bo!« je dejal gozdar, ki se je čudil, da je fant tako skromnih želja, ko bi bil lahko bolj objesten, ker ga niti zvezoval ni. Toni je res zavriskal na ves glas, da je odmevalo od vseh vrhov, sten ter se vračalo iz vseh globeli in prepadov. In še enkrat, in še enkrat. Dobri gozdar pa je za svojo dobroto bil slabo poplačan. Naenkrat je nekdo — bil je Tonijev tovariš — planil nanj od zadaj, mu iztrgal puško ter ga s Tonijev pomočjo dobro zvezal. Tako povezanega sta pustila ležati. Sama pa sta izginila v skalovju kakor dva prava divja kozla. Ko so gozdarja pozneje našli, je moral doživeti še to sramoto, da ni vedel niti povedati, kdo ga je, ker sta oba imela namazane obraze.

Ameriški farmerji -- atentatorji

Strasna kriza tare tudi ameriške farmerje — poljedelce. Ti niso zadovoljni z Rooseveltovimi gospodarskimi reformami. Začeli so štrajkati in nočejo pošiljati svojih pridelkov na trge. Ker pa vlaki od drugod dovažajo živež v mesta, so začeli napadati vlake. Na sliki vidimo, kako so farmerji blizu Sion City v državi Iowa napadli železnice in razdrli tir.

Koliko časa še?

Se 20.000 let nas bo mogla zemlja rediti!

Pariška akademija znanosti se je pretekli teden pečala s predavanjem vseučiliškega profesorja Matignona, ki je skušal odgovoriti na vprašanje, koliko časa bo zemlja še mogla svoje prebivalstvo preživljati.

Matignon je na podlagi statistike iz l. 1929 ugotovil, da ima zemlja sedaj kakšne dve milijardi prebivalcev. Ti dve milijardi porabijo vsako leto za 20 milijard frankov živeža. 60 odst. tega ogromnega konzuma pride na Evropo, čeprav ima Evropa samo 500 milijonov ljudi. Ker pa število prebivalstva vsako leto raste — samo v Evropi znaša prirastek 3 milijone ljudi na leto — bi iz tega sledilo, da bo na svetu kmalu zmanjkalo živeža za vse. To se pravi, da zemlja ne bo mogla

več preživljati svojega prebivalstva.

Če pa vpoštevamo ogromna ozemlja Rusije, Mehike, Brazilije in drugih južnoameriških držav ter Avstralije, katera doslej takorekoč niti obdelana niso, je jasno, da bo zemlja še dolgo let mogla preživljati svoje prebivalstvo, najsi še tako narašča. V Evropi je posebno Španija tista dežela, kjer je še zelo mnogo neobdelanih zemljišč.

Na podlagi teh podatkov in računov je izračunano, če bi zemlja lahko še 20.000 let redila svoje prebivalstvo, četudi bi se to v tej meri množilo, kakor se je doslej. Uvaževati pa je še treba, da bo kemija v prihodnjih stoletjih brez dvoma našla še sredstev, kako bi materi zemlji to njeno nalogo olajšala.

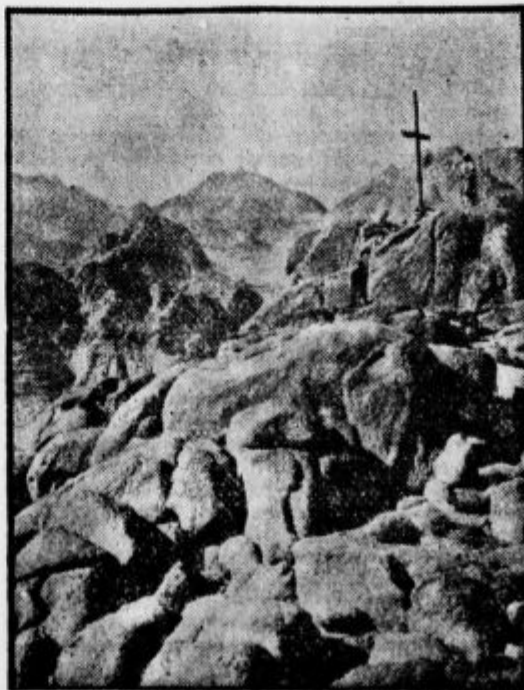
Kolumbov zemljevid najden

Iz Newyorka poročajo: V reviji »Geographical Review« poroča Pavel Kahle, da so pred kratkim v Starem Serajlu v Carigradu našli redek turški zemljevid sveta. Kahle pravi, da je ta karta v zvezi s Kolumbovim zemljevidom, ki ga je uporabljal Kolumb, ko je odkril novi svet. Turški zemljevid je najbrže neposredno prerisan s Kolumbovega originala, ki pa se je medtem izgubil. Zemljevid je risan na pisanem pergamentu v velikosti 86x60 cm ter je ležal v Serajlu že več sto let. V upanju, da bo morda vendarle še mogoče mogoče dobiti Kolumbov original, ki morda tudi leži še kje v turških arhivih, so turške oblasti organizirale iskanje za tem dokumentom. Iščejo ga člani muzeja in razni svetovni učenjaki.

Angleški učenjak izginil med divjaki

Pred leti je angleški polkovnik Fawcett s svojim sinom in več spremljevalci organiziral znanstveno ekspedicijo v še nepreiskane kraje Južne Amerike. Ko je prestopil meje civilizacije, je za njim izginila vsaka sled. Leto so minila, polkovnika z njegovimi spremljevalci pa ni bilo več najti. Za njim so šle druge ekspedicije, ki so ga iskale, pa brezuspešno. Svet je bil prepričan, da je Fawcett postal žrtev divjakov.

Sedaj pa poroča londonski list »Daily Express«, da živi polkovnik Fawcett v svojem taborišču neke sredi Južne Amerike, 1000 milj od Parme. Poleg Fawcetta in njegovega sina sta z njim še dva spremljevalca. Vsi živijo skupaj z doslej neznanim indijanskim plemenom. S hčerko indijanskega poglavarja se je Fawcettov sin John celo poročil. To poročilo je prišlo od nekega dominikanskega misijonarja, ki deluje v Južni Ameriki.

Na Sinajski gori, kjer je Mozes prejel 10 zapovedi, je na vrhu postavljen križ, kamor roma vedno dosti romarjev.

Največji most na svetu. Čez zaliv v San Francisku v Ameriki so začeli delati most, ki bo največji na svetu. Dolg bo 7,5 km ter bo veljal 75 milijonov dolarjev.

Dva letalca požrla kanibali

Pariški list »Petit Journal« poroča iz Daka, da sta meseca junija dva francoska vojaška letalca zašla v hud vihar, ki ju je zanesel nad portugalsko Gvinejo. Tam sta bila prisiljena pristati. Domačini, ki so še udani ljudožrstvu, so ju umorili in požrli.

Francoski častnik je v zvezi s portugalskimi oblastmi natančno preiskoval sled za obema pogrešanima letalcema. Preiskava je ugotovila, da sta oba letalca še živeča, ko sta pristala na močvirnih tleh portugalske Gvineje ob izlivu reke Rio Cacheo. Nato so zaslili tam prebivajoče domačine, ki pa niso hoteli o obeh letalcih dati nobenih pojasnil. Zato je skoro gotovo, da so ju kanibali res požrli.

Japonski policist obglavljen

Z otoka Formoze, ki je pod japonsko oblastjo, poročajo: V sredo so v okraju Otake oblasti obglavili japonskega policista, njegove tri otroke pa umorili. Ta zločin je masčevanje domačinov, ker je bilo več vaščanov od japonskih oblasti prijetih in zaprtih, ker so tihotapili salpeter, da bi iz njega delali smodnik. Japonske oblasti se boje, da bi še več drugih japonskih organov javne varnosti prišlo ob svoje glave. Zato so vse vasi zasedli z močnimi policijskimi četami in uredili tudi dobro poročevalsko službo, da bi si posadke lahko druga druga pomagale, ako bi se domačini zopet hoteli upreti.

Gospodarstvo

Novi proračun Primerjava s prejšnjimi leti

V nedeljo smo objavili vsoto novega proračuna za leto 1934—1935, ki je za 267 milj. Din manjši kot lani. V naslednjem navajamo za presojo višine letošnjega proračuna par števil (vse v milj. Din):

Izdatki:	spl. drž. upr.	podjetja	skupaj
1931—1932	8522.4	4687.9	13.210.3
1932—1933	7575.1	3748.1	11.323.4
1933—1934	6989.9	3448.4	10.438.3
1934—1935	6914.4	3256.9	10.171.3

K podatkom za 1931—1932 je pripomniti, da so to prvotne številke zaradi odpada nemških reparacij, povzročenega po Hoorovem moratoriju, pa so bile znatno zmanjšane za nad 700 milj. Din. Proračun 1931—1932 je bil sploh najvišji v zgodovini naših proračunov.

Za pravilno presojo je važno pogledati tudi zaključne račune. Po provizoričnih podatkih so zna-

šali izdatki za preteklo proračunsko leto pri splošni državni upravi 6997.2 milj. Din ali 90.8% vse proračunane vsote. Proračunski izdatki so se torej izvršili v znatnem obsegu, obseg pa je bil določen na podlagi dohodkov. Več kot je država dobila, ni mogla izdati. Podobno se ponavlja v tekočem proračunskem letu. Izdatki so znašali po provizoričnih podatkih za prvih 6 mesecev proračunskega leta 2642.8 milj. Din, kar pomeni v primeru s proračunano vsoto 3494.9 milj. Din 75.62%. Skupni odstotek izdatkov bo gotovo na koncu leta višji, ker je treba računati še nekaj mesecev novega proračunskega leta 1934—1935 za popolno likvidacijo obveznosti iz sedanjega proračuna.

Cenitve bi izgledale sledeče:

	proračun	fakt. izdatki
1931—1932	8522	6105
1932—1933	7575	6897
1933—1934	6990	ca. 5400

bočejo porabiti v ta namen, lahko vnovčijo tudi pri patronažnih zavodih naših posojil v inozemstvu, porabijo pa samo pri nas v naši državi na podlagi računa pri Drž. hip. banki.

Osnovni urad za zavarovanje delavcev v septembru. Iz pravkar objavljene statistike Osnovnega urada za zavarovanje delavcev posnemamo, da je znašalo v septembru t. l. število zavarovancev 542.074, kar pomeni v primeru s avgustom povečanje za 3248 delavcev. V primeru s lanskim letom pa je letos število zavarovancev za 14.444 manjše. Padeč je najznejši pri okrožnih uradih v Belgradu, Tuzli, Zagrebu ter društveni blagajni Merkurja, povečanje pa izkazuje uradi v Osijeku, Skoplju in na Sušaku.

Borza

Denar

Dne 20. novembra.

V današnjem prometu so ostali neizpremenjeni tečaji Bruslja, Curiha in Trsta, popustila sta le Amsterdam in Praga, dočim so vse ostale devize narasle.

Narastel je tudi avstrijski šiling, ki je bil na ljubljanski borzi zaključen po 9, na zagrebški po

8.98, 9 in 8.97 in na belgrajski po 9 in 8.97. — Grški boni so notirali v Zagrebu 40—40.50 (40), v Belgradu pa 39.50 bl. (39.50).

Ljubljana, Amsterdam 2306.51—2317.87, Berlin 1362.91—1373.71, Bruselj 798.02—801.96, Curih 1108.35—1113.85, London 184.53—186.13, New York 3491.61—3510.87, Pariz 223.88—225, Praga 169.84 do 170.70, Trst 301.13—303.53.

Zagrebski promet brez kompenzacij 50.000 Din. Curih, Pariz 20.1975, London 16.73, New York 315.50, Bruselj 71.95, Milan 27.20, Madrid 41.90, Amsterdam 208.20, Berlin 123.1750, Dunaj 72.66 (57.25), Stockholm 86.20, Oslo 84, Kopenhagen 74.70, Praga 15.325, Varšava 57.90, Atene 2.96, Carigrad 2.49, Bukarešta 3.05.

Dunaj. Dinar notira 8.48.

Vrednostni papirji

Cvrsta tendenca za državne papirje traja dalje, vendar se tečaji niso znatno izpremenili. Promet je bil slabši in je znašal na zagrebški borzi komaj 300 kom. vojne škode.

Ljubljana, 7% inv. pos. 51 den., agrarji 27 den., vojna škoda 262—265, begl. obv. 36.50 den., 8% Bler. pos. 38 bl., 7% Bler. pos. 36 bl., 7% pos. Drž. hip. banke 46.50 den.

Zagreb. Državni papirji: 7% inv. pos. 51.50 do 53, vojna škoda 260—262 (262), 12. 260—261 (261), 6% begl. obv. 36—37.50, 8% Bler. pos. 36—38, 7% Bler. pos. 34—36, 7% pos. DHB 46.50 den. — Delnice: Narodna banka 3700 den., Priv. agr. banka 232—235, Impeks 50 den., Trboveljska 100—120.

Belgrad. Narodna banka 3700 den., Priv. agr. banka 234—236 (235), 7% inv. pos. 52.50 bl., agrarji 27.50—28.50, vojna škoda 261—262 (262, 260), 12. 261.50—262 (261.50), 6% begl. obv. 37—37.10 (37.10, 36.50), 8% Bler. pos. 35—37.50 (37, 37.50), 7% Bler. pos. 33—34 (34.50, 33).

Dunaj. Donav. sav. jadr. 52.85, Länderbank 16, Narodna banka 150, Steg 16.05, Alpine 9.07, Trboveljska 14.10.

Živina

Dunajski goveji sejem 20. novembra 1933. Pri-gnanih je bilo: 871 volov, 375 bikov in 705 krav, skupno 1951 komado, od tega iz Avstrije 1488, iz inozemstva pa 463. Cene so bile naslednje (v šil. za kilogram žive teže): voli 0.95—1.52, bik 1.1.17, krave 0.90—1.06, klavna živina 0.62—0.88. Kupčija je bila počasna in so cene večinoma popustile. Neizpremenjeni so ostali prama vol, dočim sta II. in III. vrsta padli v ceni za 5 grošev, bik 1, so notirali neizpremenjeno, II. in III. pa pri slabih cenah prejšnjega tedna. Dobre krave so se pocenile za 5 grošev, klavna živina pa za 3—5 grošev.

KULTURNI OBZORNİK

Zofja Kossak-Szczucka: Legniško bojišče

Roman. Prevedel France Vodnik. Ljudska knjižnica, 52. Izdala Jugoslovanska knjigarna, 1933.

Zofja Kossakova, katero vzporeja St. Bednarski, sicer malo pretirano s Sigfr. Undsetovo in označuje obe za najodličnejši predstavnici sodobne svetovne katoliške književnosti, je po rodu Poljka, in je, dasiravno še mlada, dala že nad 10 knjig, med temi tudi »Legniško bojišče«, ki ga je te dni izdala v prevodu Fr. Vodnika Jugoslovanska knjigarna.

Zgodovinsko ozadje romana temelji na divjem napadu Mongolov v letu 1241, ko je pretilo evropski kulturi pokončanje, in na notranji zmede slezke kneževine, kateri so načelovali vladarji iz rodu Piastov. Radi pokristjanjenja severnih slovanskih narodov, v čemer so videli tedanji vladarji, zlasti Henrik I. Bradati in njegov sin Henrik II. Po-uozni, le Kristusovo duhovnost vseh ljudi brez razlike narodnosti, so začeli s njuno pomočjo prodirati nemški naseljenci med slezke domačine in jih kot kulturno višji izrivati iz obljubljenih mest v neobdelane gošče. Pri tem pa se je jela polagoma buditi v slezijskih narodna zavest, odpor proti tujemu življu, in čestokrat je prišlo med obema do krvavih spopadov. V to vzdušje je navahil z azijskih step tatarski vihar, ki je našel slezkega kneza Henrika II. nepraviljenega, tem bolj, ker sta mu odrekla pomoč češki in nemški kralji.

Zgodovinsko kulturno ozadje pa leži v notranji in zunanji podobnosti srednjega veka z vsemi njegovimi značilnostmi. Krščanska pravost je tedaj naglo propadala, na drugi strani pa je misel krizarstva, še bolj pa viteštva, bohotno živela; poslednje je dobilo poudarek zlasti na Henriku Pobožnem, ki se je spustil v boj proti nekrščanom s pravim entuziazmom krizarkega viteza. V romanu se prepletajo podobne, ki označujejo tedanje duhovno in socialno življenje, tedanja mesta a svojekimi ustanovami cehov, potujoči pevci, sholarji, glumači, dvorski norci itd., sploh je v romanu poudarjena celotna podoba časa, ki je ožarjena z vsemi pojavi poznega srednjega veka.

Le zato, da bi čim močneje naslikala pravi obraz časa, njegovo duhovno in socialno ozračje,

se pisateljica poslužuje zgodovinskih podatkov. Od-tod tako pisana slika življenja onih dni. Ker pa je zvesta umetniški objektivnosti, ne zakriva napak, slabosti in celo grobosti one ne samo verne, marveč tudi močno praznoverne dobe. Vendarle pa iz celotne podobe romana popolnoma jasno odseva prepričanje pisateljice, da je temni srednji vek kljub negativnim črtam prekašal naš v materializ-mu toneči čas po živih duhovnih vrednotah ter velikem idealizmu. Opozorimo naj le na prelepa lika svete Hedvige in njenega sina Henrika Pobožnega. Kakor legendarne podobe se zde n. pr. prizori Hedvige med berati (str. 150) ali Henrika ob go-bavcu (100). Višek pa je doseglo pisateljico pri-zadevanje, da povečita ideal moralne in verske kreposti, v opisu boja kršč. vitezov, ki so se šli bojevat, ne le, da rešijo domovino, marveč zlasti, da obvarujejo krščanstvo pred napadom poganstva. To osrednjo misel romana je pisateljica tudi simbo-lično poudarila v poglavju, kjer je »v lepo poetič-no potezo... vpletla povest o boju zadnjega prave-ga krščanskega viteza z velikonom Fortimbora-some. (Uvod.)

Tudi v tem romanu odkriva Zofja Kossakova svojo moč za opazovanje narave, življenja, ljudi, socialnih in političnih razmer, filozofskih in ver-skih nazorov, zlasti pa kaže široko erudicijo vseh zgodovinskih pojavov, ki jih je moštrosko izrabila v romanu (morebiti je ravno v poslednjem vzrok, da roman v celoti ni toliko bogat na dejanju, ni razgiban, kolikor je verna podoba kulturno zgo-dovinskega ozračja tedanje dobe); posebno se je po-kazala ta za izvrstno risarico boja; slikovitost orisa veje iz slehernega poglavja, saj je bila avtorica iz rodu znamenitih poljskih slikarjev in tudi sama se je kanila prvotno posvetitvi tej veji umetnosti.

Prevod, ki ga je oskrbel France Vodnik, je lep. Mnogo izrazov je oplojil s slov. krajevnimi posebnostmi, ki so vredne, da postanejo last knji-ževnega jezika. Tudi uvod v roman je v celoti pre-gleden za zgodovinsko in zgodovinsko kulturno ozadje, ki je podlaga celotnemu delu. Po njem bo mogel sleherni bravec z lahkoto slediti povesti, tem bolj, ker so dodane knjigi še opombe, ki tolmačijo tuje izraze.

L. G.

kovnjak bo od časa do časa rad segel po dobro pisanem romanu ali pa po časniku s politično reportazjo. Prav tako se zahoče človeku z ulice včasih tečnejše hrane, kakor pa so podlistki v dnevniki. Znanost, še manj seveda roman, ne izključu-jeta ničnega načina pripovedovanja. In tudi re-portaža, ki hoče biti dobra, ne more pogrešati stvarnih izsledkov. Za ROWIRE knjige pa se je ba-ti, da jih stvarno šolan duh sploh ne bo smatral za upoštevanja vredne, presenečeno željno občis-tvo pa bo v njih našlo premalo senzacije. Tako ategnejo tovrstne knjige obležati v sredi med dve-ma svetovoma, ne da bi ju moglo zblizati.

Ko človek prebira n. pr. »Hitler contra Stalin«, mu neprestano prihaja z neko jezo na misel: Kako interesantno reportažo bi mogel o predmetu na-pisati pisatelj — in še več: pri njegovih lepih episobnostih, ki jih razodeva, bi se mu brez dvoma posrečil tudi uvaževanja vredne znanstvene epis-o tem predmetu. Tako pa knjiga, kljub zdravi in po-zitivni tendenci, ki jo preveva, dvomimo, da bi za-dovoljila svoje bravce.

A.

Mara Hus: Njene službe

Povest služkinje. Mohorjeva knjižnica, 59. Za-ložila Družba sv. Mohorja v Celju, 1933. — Mara Hus je v slovenski književni javnosti še skoraj ne-poznana ime. Doslej se je javljala le z drobnimi leposlovnimi prispevki (črtice) v družinskem listu »Mladika«. »Njene službe« so torej njen prvi večji tekst. To je pravzaprav križev pot slovenskega dekleta, ki je imel izredno voljo do življenja, do dela, a je bilo vrženo še povsem neizkušeno v vrvež vsakdanje zlobe in nepoštenosti nekaterih deloda-jalcev. Sleherna nova služba (dasiravno je bilo to dekle šolano, se je moralo prebiti skozi živ-ljenje z delom težake dekle) ji je odpirala temne, še pogled v človekovo zlost, nadutost, neiskrenost. Mnokrat je že napor volje popuščal, prevelika so bila razočaranja, končno pa je bilje tega ubo-

Kdor na svojih čevljih PALMA nosi, ta za živce nič zdravil ne prosi.

Dobiš jih pri vsakem čevljarju.

gega dekleta že povsem otopelo, da ga ni več pretreslo še tako novo spoznanje, dokler ni navse-zadnje bilo le nagajeno za trpljenje in jekleno voljo z zapuščenjo bogate starke, kar ji je omogo-čilo nadaljni študij in službo.

Zdi se, da je ta »povest služkinje« avtobio-grafija avtorice, posebno, ker se povestni tok ne zapleta s kakšnimi težkimi zapleti, marveč teče vodoravno po stopnjah posameznih služb z vsemi njihovimi evoisti. Zato to pravzaprav kot sestav ni povest, marveč zgodbe ali slike iz življenja služ-kinje. Tu pa tam švrkne avtoričino pero po zla-gano-socialnih razmerah povojnih dni, posebno v zvezi z različnimi dobrodelnimi društvi a pleoom in maskerado! Mimo ohlapnih je nekaj prav močnih slik, ki nedvomno pričajo o talentu mlade pisat-eljice, prav tako je realistično zdrav jeziki. Nositelj-ca povesti, Zora, je plemenit, močan značaj, ki bo vsem našim dekletom-služkinjam v pobudo v njihovih borbah za vsakdanji kruh. Knjigo pripo-ročamo onim, ki jim bo v memento in onim, ki jim bo v bodrilo.

—č.

Ljubljanska drama: Praznik cvetočih črešeni

»Praznik cvetočih črešeni«, ki ga je po Takedi Izumi prepisnil Klabund, je zaradi svoje vsebin-ake moči in fine uprizoritve tudi za nas eden naj-lepših gledaliških praznikov. Uprizoritev je pod vodstvom Cirila Debeveca popolnoma uspeša, žal pri prvi igri (v soboto 18. t. m.) udeležba ni bila to-lika, kot tako delo zasluži. Ker moramo širše po-ročilo odložiti, danes samo z veseljem ugotov-jamo, da to lepo in resnobno delo kaže zopet pravo in osnovno smer našega gledališča in da so igra-vci dosegli z njim najlepši uspeh; delo bo gotovo vzbudilo splošno priznanje.

F. K.

★

Selma Lagerlöf — v 75. letu. Dasiravno je želela ta velika švedska pisateljica, da bi tiho po-tekla njen visoki rojstni dan, se vendar te dni spominja njenih zaslug v svetovni književnosti ves kulturni svet. Naj tudi naš list napiše nekaj vrstic o njej: Rodila se je 20. nov. 1858 v dvorcu Mar-backa v värmlandski pokrajini. V 27 letu je nasto-pila mesto učiteljice v Landskroni, kjer jo je ob-jelelo silno hrepenenje po domači krajini in mladosti in iz tega je vzraslo njeno prvo veliko delo, ki ji je poneslo ime v svet, »Gösta Berling«. Za to je prejela književno nagrado, ki jo je razpisalo neko žensko glasilo. Poslej pa so se vrstile knjige za knjigo in odlikovanja za odlikovanja. Prejela je Nobelovo nagrado, postala je članica švedske aka-demije, dobila diplomu častnega doktorja itd. Med knjigami naj imenujemo mimo »Gösta Berlinga« (preveden v slovenščino) še »Zgodbo o blaznem Gunnarju« (izdala Kerkova knjižnica), »Kristusove legende« (izd. Mohorjeva družba), »Jeruzalem« itd. Element njenih stvaritev je švedski kmet, švedska krajina z vsemi patriarhalnimi verskimi običaji, mnogo se bavi Lagerlöfova s socialnimi vprašanji. Mnogo svojih zgodb je vzela iz švedske folklore, katere je poduhovala z vseobčo človeško lubeznijo. Po svetovnem nazoru je L. protestantka, ven-dar brez ozkošrčnosti. Iz vseh njenih del odseva toplota in dobrot, radi tega uživa ljubezen mili-jonov bravcev vsega sveta. Saj so prevedena neka-tera njena dela v nad 50 jezikov. Zdaži živi mirno življenje v dvorcu svojih očetov, Marbacki, in še zmerom snuje in piše.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Torek, 21. nov. 11.00 Solška ura: Literarno predavanje (Marija Kmetova), 12.15 Reproducirani vokalni koncert (ing. Cvejič in Stanoje Jankovič), 12.45 Poročila, 13.00 Glas, reproducirani koncert madžarske ciganske glasbe, 18.00 Otroški kotiček (gđ. Vencanžova), 18.30 Kaj čevke delajo (reproducirani koncert), 19.00 Francoščina (prof. Prezelj), 19.30 Pomen ljubovoljskega pokreta za posameznika Jugoslavije (Turk Ernest), 20.00 Valčekova ura, Ra-dio orkester, 20.30 Kuplete poje Danilo Bužar, 21.00 Operni dueti, polje gđ. Korenčanova in g. Dermota, 21.30 Glas, poročila, 21.50 Koncert Radia Radio orkestra, 22.30 Angleške plošče.

Sreda, 22. novembra. 12.15 Reproduciran kon-cert, (Odlomki iz Smetanove opere Prodana ne-vesta). — 12.45 Poročila. — 13 Glas, reproducirani koncert, (Dvorčakove kompozicije). — 18 Komorna glasba, izvaja Radio-kvintet. — 18.30 Koncert Ra-dio-orkestra. — 19 Trebinje in Črna gora (Aljancij Zdenko). — 19.30 Literarna ura. — 20 Prenos iz Praga: Simfonični koncert. — 22 Glas, poročila. — 22.20 Radiojaz.

Drugi programi

Torek, 21. nov.:

Belgrad: 16.00 Koncert pihalnega orkestra, 19.00 Operne arije, 20.00 Jugoslovanska glasba za orkester, 20.30 Narodne pesmi z orkestrom. — Zagreb: 20.00 Handelov Mesija (na gramofonskih ploščah). — Dunaj: 17.20 Koncert za sopran, vti-olino in klavir, 19.00 Lahka glasba. — Brno: 16.00 Radio orkester, 20.55 Skladbe moravskih skladatel-jev. — Budimpešta: 12.05 Koncert orkestra bala-lnj, 17.00 Ciganska glasba, 19.20 Koncert vojaškega orkestra, 22.35 Koncert opernega orkestra. — Lon-don: 20.10 Koncert septeta, 21.30 Zborovski kon-cert. — Praga: 20.45 Pravljica o carju Saltanu re-italicije in glasba (Rimski-Korsakov), 21.25 Kla-virska sonata. — Rim: 20.30 Tristan in Izolda opera, Wagner. — Varšava: 20.00 Koncert simfon. orkestra in solistov.

ZAHVALA. Vsem, ki so našega do-brega soproga, oziroma očeta, gospoda

Franca Čepeja

šolskega upravitelja v Kamnici

spremili na zadnji poti, in vsem, ki so ob tem bridkem času izrazili svoje so-čustvovanje, izrekamo najiskrenejšo za-hvalo. Posebno se zahvaljujemo preč. duhovščini, zdravniku g. dr. Wankmül-lerju, njegovim stanovskim tovaršem, združenim občinam, sokolski četi ter vsem ostalim korporacijam, znanec in pokloniteljem prekrasnega cvetja.

Kamnica pri Mariboru, 20. XI. 1933.

Zalujoči ostali.

ZAHVALA. Ob priliki nenadne smrti mojega soproga, gospoda

Ivana Svetlič

pošnega uradnika

se zahvaljujem vsem tovaršem pokoj-nega, poštnim uradnikom z direktcije, dalje nižjim poštnim uslužbenecem za venec ter tako častno udeležbo pri pogrebu, g. Koritzky-u pa se zahvalju-jem še posebej za zbrane prispevke pri uradništvu Ljublj. I. namesta venca. Zahvaljujem se tudi pevskega društvu »Danica« na Viču za žalostinke.

Vič dne 20. novembra 1933.

ZALUJOČA VDOVA.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonjska 3 mm visoka pletilna vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Službo hlapca

iščem. Vajen sem vseh konjskih in gospodarskih del. Nastop takoj ali pozneje. Naslov v upravi »Slovenca« št. 12975. (a)

Služkinja

išče službo za 100 Din mesečno. Ubožnica Moste pri Ljubljani. (a)

21 letno dekle

z dežele, začelnica, želi službo, najraje kot pomoč gospodinj; je tudi ljubiteljica otrok. J. Purčaj, Pesnica. (a)

Krojaški pomočnik

dobro izvežban — išče službo v mestu ali na deželi. Šmarje-Sap, Razdrto 18. (a)

Službodobe

Trgovski potnik

ki bi hotel poleg svoje službe vzeti dober artikel z drobov provizijo, naj se oglasi v upravi »Slov.« pod »Dobra trovizija« št. 13395. (b)

Prvovrstnega točaja

z dolgoletno prakso išče za takoj veliko restavracijsko podjetje. Pismene ponudbe z življenjskim opisom pod: »Točaj« št. 13685 na upravo »Slovenca«. (b)

Ženitbe

40 letni vdovec

želi poročiti vdovo ali gospodično od 35—40 let, s pohištvom in nekaj denarja. Po možnosti delavka v tovarni! Ponudbe na upravo »Slovenca« Maribor pod: »Zanesljivost« št. 13697. (z)

Denar

Družabnika

k opekarni sprejem s primernim kapitalom v svrhu povečanja produkcije z ali brez sodelovanja. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Sigurno« št. 13500. (d)

50.000 Din posojila

vkupnja na prvo mesto, iščem. Posvetilo 16 orlov, prvovrstno. Obresti: denar ali pridelki. Ponudbe: »Hmeljar« sadiar št. 13656 na upr. »Slov.« Celje. (d)

25.000 do 50.000 Din

kapitala rabim proti vkupnji na posvetilo. — Prevzamem tudi dotično osebo na dosmrtno oskrbo. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Preskrba« št. 13674. (d)

Objave

Iščem priče

ki so slišale dogodek koncem maja letos v Društveni ulici, Moste 28.

Dvignite ponudbe!

V naši upravi naj dvignejo ponudbe sledeči inšerenti: »A. M.« 13.293; »Galvanizacija«; »Mara S.« št. 45; »Snažna in posena«; »Tajniško mesto«; »Takošnje plačilo 3«; »V gotovini«; »Skrb za prihodnost«; »Vestna«; »Ubojčiv«; »Jaquard«; »Zenitev takoj«. (o)

Stanovanja

ODDAJO:

Stanovanje

z dvema sobama in majhno kuhinjo oddam za 1. december. Naslov v upravi »Slovenca« pod »Plačam« št. 13669. (z)

Enosobno stanovanje

oddam. Najraje stranki brez otrok. Zelena jama, Valentina Vodnika 23. z

Stanovanje

dve sobi in kuhinja s pritlikinami, Glince, Tržaška cesta št. 11 — in lokal

primeren za pisarno ali delavnico, eventual. stanovanje na Celovski cesti št. 57 — se odda. Poizve se v pisarni, Kongresni trg 2. (z)

Posvetila

Novozidana vila

se odda za 500 Din mesečno. Pojasnila v upravi »Slov.« pod »Kresnica« št. 13548. (p)

Kupim

proti plačilu v gotovini posvetilo 20 do 30 orlov na Gorenjskem oziroma Sp. Stajerskem. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Takošnje plačilo 3« št. 13470. (p)

Trgovino

s prima odjemalci, dobro ideo, prodam radi družinskih razmer. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »30.000 in postranski zaslužek« št. 13591. (p)

Enonadstropno vilo

z vrtom, ob tekoči vodi, v Bohinjski Bistrici prodam. Dr. Josip Petrič — Boh. Bistrica. (p)

Enonadstropno vilo

pri Celju prodam za Din 220.000 — tudi za hranilno knjižico. Ponudbe po družnici »Slovenca« Celje pod »Knjižica« 13695. p

Parcelo

ob Vodovodni cesti kupim. Ponudbe z opisom cene, blaga in izmere na upravo »Slovenca« pod »Plačam« št. 13679. (p)

Auto-motor

Dvotonski Cheurolet

takoj ugodno proda Simon Pirc, Podnart. (f)

Glasba

Klavirji

prvovrstni instrumenti različnih vrst kakor tudi lastnih izdelkov že od 11.000 dalje dobite pri

R. WARBINEK

Ljubljana, Gregorčičeva 5 Dolgoletna garancija. — Prodaja na obroke tudi proti bančnim knjižicam. Strokovniška popravila in uglaševanje izvršujem točno in ceno. — Načelnika izposojevalnica.

Kupimo

Italijansko-nemški slovar

obsežen, kupim. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13618. (k)

Vankovrstno

Zlato kupim

po najvišjih cenah

CERNE, juvelir, Ljubljana, Wolfova ulica št. 3

Kopalno peč

in malo banjo, že rabljeno — kupim. Pismene ponudbe z navedbo cene na upravo »Slovenca« pod št. 13682. (k)

Prodamo

Ce avto svoj stari prodajal

al' motorja bi znebil se rad hrz kupcev ti mnogo priženi Slovenčev najmanjši inšer!

Nogavice, rokavice

in pletenine Vam nudim v veliki izbiri oagudneje in naiceine tvrdka Karl Prelog, Ljubljana, Židovska ulica in Stari trg (f)

Specialno izbire

modnih hlač in pumogarc

dobite najceneje pri Preskerju, Sv. Petra z

Mostna tehtnica

za tehtanje do max. kg 3000 — napredaj pri županstvu v Guštanju. (f)

Zimska jabolka

raznih vrst ter prvovrstna jabolka mošančke

prodaja

Gospodarska zveza v Ljubljani

Perjel

gosje, čohano, kg 36 Din; purje, čohano, kg 26 Din. II. vrste 16 Din; beli pub kg 160 Din. Razpošiljam po poštnem povzetju najmanj 5 kg. L. Brozović, Zagreb, Ilica 82. (f)

Gorenjski krompir

„ONEIDA“

in zgodnji

„ROŽNIK“

prodaja

Kmetijska okrajna zadruga v Kranju

Jabolka

zimska, okusna, po 4 Din kg franko vsaka postaja. povzetec razpošilja: Postržin, Maribor. Gozdna ulica 56 (f)

Koruzno moko

za krmo

dobite najceneje pri Fran Pogačnik d. s. o. z Ljubljana

Tyrševa (Dunajska) c. 67 nasproti mitnice.

Pozor!

Nudim prima sveže in kislo zelie ter repo iz svoje že nad 30 let obstoječe tovarne po najugodnejših cenah v sodih po 25, 50 in 100 kg. Zeljeznčarji poseben popust. Tovarna kislega zelja Oražem, Moste pri Ljubljani. (f)

Vino

belo in črno, novo in staro, na debelo, se dobi pri Osrednji vinarski zadrugi v Ljubljani, Celovška cesta 81. (f)

Kočija

dobro ohranjena — na prodaj. Poizve se: Gostilna pod Lipo, Moste, Zaloška cesta 54. (f)

Obrt

Žične posteljne vloge

in zložljive železne postelje izdeluje naiceine ter sprejema iste v popravilo Pavel Strgulac, Gosposvetska cesta 13, Kolizej Ljubljana (f)

DRVA IN PREMOG

pri Iv. Schumi

Dolenjska cesta

Telefon št. 2951

Kašo

ješprenj, ajdovo moko

redno svežo oddaja na debelo veletrgovina

A. VOLK, LJUBLJANA

Reoljeva cesta 24

Prodajalna Ničmanova v Ljubljani

Kopitarjeva ulica štev. 2

nudi cenj. občinstvu

krasne »JASELCE«

sestojee iz kipcev, lepe skupine v raznih velikostih primerne za cerkve in domove. Na razpolago so tudi posamezni hlevčki, ovčice, pastirčki, kamele, i. dr. v veliki izbiri od navadne do najfinejše izpeljave in kvalitete.

Cene nizke konkurenčne. Postrežba točna in solidna.

Zahvala

ob nenaadni izgubi našega ljubečega soproga in draga brata, gospoda

Pezdiča Franca

srekega podnačelnika v Mariboru

izrekamo vsem, ki so ga spremili na zadnji poti v Mariboru in Kranju, našo najiskrejšo zahvalo. Posebno smo dolžni zahvalo gg. dr. Matku, docentu, ter dr. Honški in dr. Lutmanu, asistentoma mariborske splošne bolnišnice za zdravniško skrb in nego v bolezni, častiti duhovščini, gg. zastopnikom oblasti, zlasti g. srezkemu načelniku dr. Senekoviču kot zastopniku g. bana dr. Marušiča, gg. stanovskim tovarišem ter prijateljem in vsem, ki ste počastili njegov spomin.

Zahvaljujemo se vsem za poklonjeno krasno cvetje, s katerim so obsuli njegov zadnji dom. Nadalje vsem, ki so skušali ublažiti našo bol, bodi tisočera zahvala.

Žalujoči ostali.

10. maja 1917.

Danes so zaprli ravnatelja deške gimnazije, ki je poznani monarhist. Vojaški in delavski sveti so izdali ukaz, da imajo samo oni pravico, naročati zapore in hišne preiskave. Kje je pa začasna vlada? Kdo nam prav za prav vlada? Kje je obetana svoboda govora in zborovanja, kje je svobodno izražanje mnenja? Uloga, ki jo vrši milica, je naravnost smešna. Dejansko je mesto v oblasti vojaških in delavskih svetov.

11. maja 1917.

Novo vlado imamo: Lvov je ministrski predsednik; Kerenski (socialni revolucionar) vojni minister; Nekrasov (kadet) za promet; Ceretelli (socialni demokrat) za pošto in brzojav; Černov (soc. revolucionar) za poljedelstvo; in še drugi, ki jih ne poznam. Polkovnik Orlov in moj oče vidita bodočnost v najbolj črnih barvah. Fronta razpada, vojski se bratijo z Nemci ali uhajajo, po deželi vlada strah; povsod nemiri, zapori, ropi, uboji, lakota. Najhujši so vojaki. Uboga Rusija, kaj te čaka? Samo enega ne razumem: čemu že vendar ne sklenejo miru?

20. maja 1917.

Danes sem naredila izpit iz latinščine »prav dobro«.

23. maja 1917.

Danes sem dobila pri izpitu iz grščine »prav dobro«.

24. maja 1917.

Danes izpit iz logike, »prav dobro«.

V presunljivo težkih dneh ste nam ustmeno in pismeno lajšali največjo bol, ki smo jo utrpeli s kratkim slovesom in izgubo naše srčno dobre ženske in mamice

JUSTE KONHAJZLER

soproge trgovskega poslovođe

za kar se prav vsem iskreno

zahvaljujemo.

Globoko zahvalo smo dolžni vsem tistim, ki so kakorkoli lajšali težke ure njene zavratne bolezni. Izraze naše trajne hvaležnosti naj sprejmejo vsi, ki so ji z divnimi venci in prekrasnimi šopki okrasili mrtvaški oder in njen zadnji dom. Toplo zahvalo smo dolžni prav vsem, ki ste jo tako častno spremili na njeni mnogo prežgodnji zadnji poti. Vsem naj bo Bog plačnik! Celje, dne 20. novembra 1933.

Neutolažljivi ostali.

Aleksandra Rahmanova:

Dijaštvo, ljubezen, Čeka in smrt

29. aprila 1917.

Danes so zaprli guvernerja. Vodili so ga dolgo po mestu in ljudje so ga zasmehovali in zasramovali. Nekateri moški so ga celo obmetavali z blatom in ga zadeli v obraz. Stopal je z dvignjeno glavico, z okamenelim obrazom. Ni ga bilo, ki bi se zavzel zanj. Prijeli so ga »zastopniki petrograjskih delavskih in vojaških poslancev« in ga dali še danes popoldne odpeljati v Peterburg. Obdolžili ga niso ničesar in tudi ukaza, naj se zapre, mu niso pokazali. Preiskali so mu stanovanje in pri tej priliki odnesli skoraj vse pohištvo. »Vzemite mu, kar je naropal« je kričala divja druha. »Doli s starorežimovci! Milica je skušala množico razgnati, pa je bila preslaba. Rogali so se jim in jih slednjič napodili.

Guvernerjeva žena je v zaporu. Tudi prejšnjega policijskega načelnika so včeraj zaprli in mu sporočili, da je ob službo in pokojnino. Ta vest ga je tako pretresla, da ga je zadela kap in je umrl.

30. aprila 1917.

Mati je nenadno hudo zbolela in zdravniki ne vedo, kaj bi. Ves dan in vso noč sedim pri njeni postelji in samo toliko se oprostim, da skočim za par minut v cerkev. Bog, ohrani mi mater!

1. maja 1917.

Materi je malo bolje in poslala me je na zrak. Vse mesto je okrašeno z rdečimi zastavami. Po ulicah pohajkujejo vojaki v odpetih plaščih in z rdečimi trakovi. Ne vidiš človeka, ki ne bi imel rdeč

evtelice ali rdečega traku. Šole, uradi in prodajalne so zaprte, prvi maj so proglasili za praznik.

Šla sem na glavno ulico, da kupim materi šopek teloha, ki so ga danes prvič prinesli na trg. Na oglu, kjer so stale deklice s cveticami, sem opazila velikega vojaka, ki je pravkar nameraval kupiti šopek. Bil je Vadim. Brž sem ga spoznala. Toda namestu da bi se mu približala, sem zbežala. Vedela sem, da kupuje cvetlice za me in da pride takoj k nam. V mojem srcem je bilo vse narobe, bila sem srečna kot še nikoli. Ko sem prišla domov, še nisem odložila obleke, ko zabrni zvonec. Šla sem mu naproti v prednjo sobo in dal mi je šopek teloha. Bil je morda še bolj v zadregi nego jaz.

»Ali ne bi šli malo z menoj na sprehod?« je rekel. »Tako lepo je danes!«

Skočila sem k materi v spalnico in ji povedala, da grem za pol urice z Vadimom na sprehod. Podal mi je roko, prvič. Molčal je in tudi jaz sem molčala. Prišla sva do reke in sva gledala na zadnje ledene grude, ki so plavale po vodi.

»Samo še 15 minut je časa. V 15 minutah vas moram zapustiti, ker odpelje parnik. V jeseni se vrnem še enkrat, preden pojdem na bojišče.«

Zopet je umolknil. Zrla sem mu v ljube modrosive oči; koliko nežnost in ožnost sem brala v njih! Obrnila sem se v stran in šla sva nazaj molče, kakor sva prišla. Samo enkrat ga bom še videla, gotovo zopet samo za par minut, preden pojde na bojišče! — — —

3. maja 1917.

O guvernerjevi usodi ne izvemo nič zanesljivega, čeprav se trdovratno vzdržuje govoriča, da so ga »tovariši« med vojnjo umorili in vrgli skozi okno. Sicer pa zapor ni bil ukazani po petrograjskih poslancih, ampak so ga krajevne oblasti same od sebe naročile. Na čelu tukajšnjih vojaških in delavskih

svetov je delavec, ki so ga prej odpustili iz državne tovarne za strelivo zaradi pijančevanja in ki ima že celo vrsto kazenskoprnih deliktov na vesti. V mestu je od dne do dne več ubežnikov; vojaki zapuščajo fronto, kajti povsod se širijo govoriče, da bodo kmalu delili zemljo in se boje, da jih ne bi prevrtili, če bi jih ne bilo zraven. V mnogih vaseh kmetje nočejo orati in sejati, ker niso zadovoljni s svojim zemljiščem in upajo, da bodo po razdelitvi dobili boljše.

4. maja 1917.

Prokuratorja in sodne svetnike so zaprli. Namestu teh »nastavili vojaški in delavski sveti svojega »sodnika«, iz zaporov izpuščenega političnega jetnika, boljševika Loskutova, zelo sumljivo osebnost. Pravijo, da sploh ni bil nikoli »političnik«, ampak čisto navaden zločinec. Umoril je baje trgovca in ga oropal in je zato prišel v katargo. Toda zdaj so vsi »političniki«!

5. maja 1917.

V Peterburgu je bila velika demonstracija boljševikov, pri kateri je govoril Lenin, ki so ga Nemci pustili v zaprtem vozu skoz svojo deželo. Lenin zahteva mir za vsako ceno.

Proti častnikom vre v našem mestu kot v kotlu.

6. maja 1917.

Danes je bil zopet dijaški shod zaradi izpitov. Zlasti so se medicinci trudili, da bi zabrisali zadnji neprijetni dogodek. Tovariši Gvozdejev se je opravičil zaradi žalitve, ki je z njo »v revolucionarnem ognju razžalil tovarišice Rahmanovo in filološko fakulteto«. Zadeva se je končala tako, da so medicinci propadli in je bila stavka izpitov odklonjena.

»Te babnice, te osudne nerge,« je rekel po shodu Gvozdejev, »nam vse pokvarijo. Zanje revolucija ni nič; da se sede pri knjigah in se gulijo«

7. maja 1917.

Novo vlado imamo: Lvov je ministrski predsednik; Kerenski (socialni revolucionar) vojni minister; Nekrasov (kadet) za promet; Ceretelli (socialni demokrat) za pošto in brzojav; Černov (soc. revolucionar) za poljedelstvo; in še drugi, ki jih ne poznam. Polkovnik Orlov in moj oče vidita bodočnost v najbolj črnih barvah. Fronta razpada, vojski se bratijo z Nemci ali uhajajo, po deželi vlada strah; povsod nemiri, zapori, ropi, uboji, lakota. Najhujši so vojaki. Uboga Rusija, kaj te čaka? Samo enega ne razumem: čemu že vendar ne sklenejo miru?

20. maja 1917.

Danes sem naredila izpit iz latinščine »prav dobro«.

23. maja 1917.

Danes sem dobila pri izpitu iz grščine »prav dobro«.

24. maja 1917.

Danes izpit iz logike, »prav dobro«.

3. maja 1917.

O guvernerjevi usodi ne izvemo nič zanesljivega, čeprav se trdovratno vzdržuje govoriča, da so ga »tov